

Arhitectura puterii politice în România anului 2026

Introducere

Constituția distribuie competențele, alegerile acordă mandate, iar mecanismele de control limitează concentrarea autorității. Această arhitectură juridică este indispensabilă, dar nu explică singură formarea opțiunilor. Între normă și actul final intervin relații profesionale, finanțări, informații, consultări și presiuni publice. Studiul examinează acest spațiu fără să reducă instituțiile la o fațadă și fără să presupună o comandă ascunsă asupra întregii societăți.¹

Prin „arhitectura puterii” înțelegem raportul dintre instituții, resurse și mecanismele care le conectează, nu rezultatul unui proiect unic. „Rețeaua de influență” desemnează legături identificabile între actori; „circuitul influenței” urmărește transformarea resurselor în decizie; „configurația de putere” descrie raportul schimbător dintre autoritate, acces și veto. Termenii permit distingerea relațiilor concrete de mecanisme și de imaginea de ansamblu.

Influența este o componentă legitimă a pluralismului. Sindicatele, patronatele, organizațiile civice, experții și cetățenii aduc interese și informații pe care statul nu le poate produce singur. Consiliul Europei subliniază însă cerințele transparenței, integrității și accesului echitabil. Relația devine problematică atunci când este ascunsă, exclusivă, finanțată netransparent sau când autoritatea păstrează semnătura, dar pierde posibilitatea reală de alegere.²

Evaluările OECD asupra României descriu o democrație în evoluție, dar semnalează niveluri reduse ale încrederii și participării, precum și nevoia unor mecanisme mai consistente de guvernare deschisă și cooperare între autorități, cetățeni și societatea civilă. Aceste constatări trebuie citite fără fatalism. Neîncrederea nu dovedește automat capturarea statului, după cum existența unor proceduri formale nu garantează că accesul la decizie este echilibrat. Ea indică însă o ruptură de percepție și experiență între cetățean și instituție, ruptură în care rețelele de influență devin decisive: unele pot reconstrui legătura, altele o pot adânci.³

¹Constituția României, republicată, art. 1 alin. (4), art. 2 și art. 8, Camera Deputaților, <https://www.cdep.ro/pls/dic/site.page?id=339>.

²Consiliul Europei, Recommendation CM/Rec(2017)2 on the legal regulation of lobbying activities in the context of public decision making, 22 martie 2017, <https://rm.coe.int/legal-regulation-of-lobbyingactivities/168073ed69>.

³OECD, Open Government Review of Romania, OECD Public Governance Reviews, 2023, <https://doi.org/10.1787/ff20b2d4-en>; OECD, Civic Space Review of Romania, 2023, <https://doi.org/10.1787/f11191be-en>.

România este analizată la intersecția transformărilor începute după 1989 și a crizelor financiară, sanitară, energetică, regională și politică. Digitalizarea a multiplicat sursele, dar și dificultatea verificării lor. Legislația europeană privind serviciile digitale recunoaște riscurile sistemice ale recomandării algoritmice, publicității și manipulării coordonate asupra dezbaterii și alegerilor.⁴

Aceeași grilă se aplică guvernării și opoziției, capitalului autohton și străin, instituțiilor și societății civile: interes reprezentat, resurse, acces, transparență, posibilitatea contestării și răspundere. Faptele sunt separate de interpretări, iar postările și comentariile sunt documente ale percepției, nu probe autonome ale acuzațiilor. Analiza privește situația documentată până la 6 octombrie 2026; scenariile rămân distincte de constatările privind evenimentele deja produse.

I. Putere, influență și legitimitate

1. Autoritatea formală și relațiile care pregătesc decizia

Autoritatea formală adoptă legi, angajează bugete, numește și sancționează. Influența modelează contextul alegerii prin informație, argument, coalitie și cost reputațional. Robert Dahl explică distribuția inegală a resurselor și controlul reciproc dintre centrele puterii; votul distribuie mandate, dar organizarea intereselor și accesul continuă să conteze între scrutinuri.⁵

Relațiile informale nu sunt noi. Transformarea contemporană privește densitatea, viteza și întinderea lor între nivelul local, național și global. La Manuel Castells, poziția într-un nod de informație, capital ori comunicare poate conta mai mult decât vizibilitatea publică. Literatura guvernantei în rețea arată că instituțiile și organizațiile autonome depind unele de altele: cooperarea aduce flexibilitate și cunoaștere, dar poate dilua răspunderea. Întrebarea decisivă este cine păstrează capacitatea de a compara și de a refuza soluțiile propuse.^{6,7}

Guvernanța pe mai multe niveluri, analizată de Liesbet Hooghe și Gary Marks, distribuie autoritatea între instituții interdependente. România negociază, transpune și aplică reguli europene, însă participarea poate rămâne formală când lipsește o poziție proprie. Cunoașterea procedurilor oferă acces și putere celor capabili să intervină înaintea adoptării regulilor. Rețelele transnaționale de

⁴Regulamentul (UE) 2022/2065 privind o piață unică pentru serviciile digitale (Digital Services Act), în special art. 34-35 și considerentele 79-87, <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj>.

⁵Robert A. Dahl, *Polyarchy: Participation and Opposition*, Yale University Press, 1971; Robert A. Dahl, *Who Governs? Democracy and Power in an American City*, Yale University Press, 1961.

⁶Manuel Castells, *The Rise of the Network Society*, ediția a II-a, Wiley-Blackwell, 2010 (prima ediție, 1996).

⁷R. A. W. Rhodes, *Understanding Governance: Policy Networks, Governance, Reflexivity and Accountability*, Open University Press, 1997; Eva Sørensen și Jacob Torfing (coord.), *Theories of Democratic Network Governance*, Palgrave Macmillan, 2007.

oficiali descrise de Anne-Marie Slaughter nu elimină statul, ci schimbă modul în care acesta își exercită funcțiile.^{8,9}

Europenizarea a adus standarde și control, dar și un limbaj greu accesibil publicului. Responsabilitatea este dublă: negociere competentă în exterior și explicarea mandatului, alternativelor și efectelor în interior. O alegere politică negociabilă nu trebuie prezentată drept necesitate tehnică fără alternativă.

Platformele reduc costul mobilizării și permit ocolirea intermediarilor tradiționali, dar introduc dependența de algoritmi, microtargetare și amplificare emoțională. Ele modelează urgențele percepute și credibilitatea actorilor fără a determina mecanic opțiunea cetățeanului. Partidele câștigă comunicare directă, presa depinde de distribuție, organizațiile civice concurează pentru atenție, iar instituțiile sunt presate să răspundă înaintea verificării. Viteza primei interpretări devine o resursă politică.¹⁰

Puterea trebuie evaluată prin autoritate juridică, finanțare, organizare, expertiză, acces la informație și legitimare. Bani fără acces pot rămâne ineficienți, popularitatea fără organizare se poate risipi, iar mandatul fără capacitate administrativă rămâne promisiune. Distribuția relațională a puterii este democratică în măsura în care păstrează pluralismul, contestarea și răspunderea finală.

2. Actorii și conversia resurselor

O rețea relevantă presupune relații suficient de stabile pentru a orienta agenda: contracte, coaliții, parteneriate, consultări, trasee profesionale sau dependențe informale. Partidele și instituțiile au mandatul și competența juridică, dar depind de contribuția companiilor, sindicatelor, universităților, organizațiilor civice, consultanților și presei.

Capitalul furnizează investiții și cunoaștere sectorială, dar concentrarea lui poate restrânge libertatea critică. Organizațiile civice reprezintă interese neglijate, însă trebuie să își justifice reprezentativitatea. Expertiza ridică nivelul deciziei, dar poate legitima selectiv o opțiune deja aleasă. Media decide ce devine vizibil și întoarce asupra instituțiilor presiunea publicului. Partenerii externi aduc reguli, finanțare și securitate; evaluarea relației cere bază juridică, reciprocitate, transparență și asumare internă.

OECD include astăzi în sfera lobby-ului și a influenței nu numai firmele specializate și reprezentanții companiilor, ci și asociațiile profesionale, organizațiile neguvernamentale, think tank-urile, sindicatele, institutele de cercetare și persoanele care desfășoară asemenea activități în nume propriu.

⁸Liesbet Hooghe și Gary Marks, *Multi-Level Governance and European Integration*, Rowman & Littlefield, 2001.

⁹Anne-Marie Slaughter, *A New World Order*, Princeton University Press, 2004.

¹⁰Manuel Castells, *Communication Power*, Oxford University Press, 2009.

Extinderea definiției este importantă: influența nu devine mai legitimă doar pentru că este exercitată în numele unei cauze morale și nici mai suspectă doar pentru că exprimă un interes economic. Criteriile trebuie să rămână aceleași — transparența identității și a finanțării, corectitudinea informației, echitatea accesului și asumarea interesului reprezentat.¹¹

Banii susțin campanii, cercetare, consultanță, burse, evenimente, presă și proiecte civice. Influența poate rezulta din selectarea temelor finanțabile și din capacitatea de participare, fără cumpărarea explicită a unei decizii. Se urmăresc originea, condițiile, durata și ponderea finanțării în buget, apoi legătura cu pozițiile și beneficiile ulterioare.

Subvenția publică poate limita dependența de donatori, dar poate consolida partidele instalate; finanțarea privată poate extinde pluralismul sau crea obligații; grantul extern poate susține autonomia față de puterea internă și, simultan, orienta agenda. Identitatea beneficiarului real, suma, scopul și produsul finanțat trebuie să fie vizibile în toate cazurile.

Recomandarea OECD revizuită în 2024 cere statelor să trateze împreună lobby-ul, comunicarea publică, finanțarea politică, conflictele de interese, ușile turnante și influența exercitată în beneficiul unor interese statale străine. Această abordare integrată este mai apropiată de realitate decât reglementarea unei singure întâlniri dintre un lobbyist și un oficial. O campanie de influență poate utiliza simultan studii, publicitate, evenimente, intermediari, conținut digital și relații profesionale, fără ca vreun element izolat să explice efectul final.¹²

Controlul contabil realizat de Autoritatea Electorală Permanentă nu reconstituie singur influența. Plățile trebuie corelate cu furnizorii, publicitatea, temele și deciziile partidului. În presă, contractele politice ori instituționale pot finanța jurnalismul, dar și tăcerea sau conținutul prezentat drept independent. Etichetarea mesajului și identificarea plătitorului trebuie completate cu transparența contractului și a audienței vizate.¹³

O ipoteză formulată în comentarii despre finanțarea prin fundații descrie influența „capilară”: selecția repetată a actorilor, proiectelor și criteriilor de legitimare poate produce orientări convergente fără ordine directe. Ipoteza cere

¹¹OECD, «Lobbying and influence», prezentare tematică și categorii de actori, actualizată în 2024, <https://www.oecd.org/en/topics/lobbying.html>; OECD, Lobbying in the 21st Century: Transparency, Integrity and Access, OECD Publishing, 2021, <https://doi.org/10.1787/c6d8eff8-en>.

¹²OECD, Recommendation of the Council on Transparency and Integrity in Lobbying and Influence, OECD/LEGAL/0379, revizuită la 3 mai 2024, <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0379>.

¹³Autoritatea Electorală Permanentă, cadrul normativ și rapoartele privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale; Hotărârea AEP nr. 29/2024 privind ghidul finanțării campaniei pentru alegerile prezidențiale din 2024.

urmărirea finanțatorului, beneficiarului, persoanelor, cofinanțării și accesului instituțional. Finanțarea comună nu este suficientă pentru a demonstra controlul; aceeași exigență privește rețelele progresiste, conservatoare, religioase, corporative sau susținute de state.¹⁴

3. Mobilitatea profesională și expertiza

Oamenii transportă între partid, administrație, afaceri și mediul civic competențe, informații, relații și loialități. Mobilitatea poate profesionaliza statul; riscul apare când decizia favorizează viitorul angajator, protejează foști parteneri sau valorifică informație nepublică. Traseul de carieră justifică cercetarea dosarelor, intereselor și beneficiilor, dar nu reprezintă singur dovada capturii.

Numirea politică este legitimă pentru asumarea programului; extinderea ei asupra funcțiilor tehnice erodează memoria instituțională. Administrația slăbită externalizează formularea politicilor, iar consultanța dobândește influență suplimentară. Dependența este reciprocă: ministrul are autoritate asupra agenției, dar depinde de datele ei; compania influențează norma, dar are nevoie de autorizație. Actorul dominant se schimbă cu resursa aflată în joc.

OECD a analizat pentru România tocmai riscurile pre- și post-angajării publice, arătând că regulile privind conflictele de interese, perioadele de incompatibilitate și aplicarea lor efectivă trebuie privite ca părți ale aceluiași sistem de integritate. Conceptul de „ușă turnantă” nu trebuie folosit ca stigmat pentru orice schimbare de carieră. El devine relevant când succesiunea funcțiilor permite unei persoane să reglementeze un domeniu și apoi să reprezinte, fără o distanță adecvată, interesele celor afectați de propria decizie sau, invers, să intre în autoritatea publică păstrând obligații materiale față de un beneficiar anterior.¹⁵

România a introdus prin Legea nr. 189/2025 o perioadă obligatorie de 12 luni pentru anumite treceri dintre funcția publică și activitatea de lobby. OECD observă însă că eficiența depinde de sfera persoanelor acoperite, monitorizare și sancțiuni, nu numai de existența interdicției. O perioadă de răcire prea îngustă lasă neatinse relațiile informale; una excesivă poate descuraja specialiștii să intre în serviciul public. Soluția este proporționalitatea cu puterea decizională și riscul funcției.¹⁶

¹⁴Krzysztof Szczawiński, comentariu online despre finanțarea prin fundații și influența „capilară”. Referința completă nu este precizată.

¹⁵OECD, Strengthening the Framework on Pre- and Post-Public Employment in Romania, OECD Public Governance Reviews, 2025, <https://doi.org/10.1787/24381cc1-en>.

¹⁶OECD, Strengthening the Framework on Pre- and Post-Public Employment in Romania, 2025; OECD, Anti-Corruption and Integrity Outlook 2026: Romania. Legea nr. 189/2025 instituie o perioadă de 12 luni pentru anumite situații de trecere între funcția publică și activitatea de lobby.

Informația oferă date și avantajul timpului; expertiza le transformă în interpretare și recomandare. A defini o problemă drept fiscală, socială, energetică ori de securitate înseamnă a selecta instituția competentă, costurile acceptabile și alternativele. Steven Lukes arată că puterea operează și asupra agendei și preferințelor, înaintea conflictului vizibil.¹⁷

Un minister fără capacitate proprie poate prelua modelul actorului care livrează cel mai repede. Dependența poate rezulta din slăbiciune, fără un plan de subordonare. Dacă același cerc formulează, implementează și evaluează politica, validarea devine circulară. Calitatea expertizei cere metodă, date, declararea intereselor, ipoteze verificabile și scenarii concurente. Statul trebuie să poată comanda, compara și respinge recomandări, iar expertul să distingă între constatare și preferință politică.

OECD recomandă folosirea unei „amprente de reglementare” care să arate cine a încercat să influențeze o decizie, cine a fost consultat și ce contribuții au fost primite pe parcursul elaborării ei. Un asemenea instrument nu împiedică influența, ci o face examinabilă. El permite cetățeanului și concurenților să înțeleagă nu numai textul final, ci și traseul argumentelor care l-au produs.¹⁸

4. Accesul și formarea agendei

Accesul transformă resursele în influență: întâlnirea, grupul de lucru, comisia, audiența și amendamentul ajuns înaintea celorlalte propuneri. Dialogul este necesar, dar accesul repetat și netransparent poate exclude sistematic actorii mai slab organizați. Organizațiile din București și Bruxelles, cu personal specializat, cunosc procedura și pot furniza texte; comunitățile rurale, întreprinderile mici și cetățenii neorganizați reacționează adesea prea târziu.

Registrul european de transparență urmărește identitatea, interesele și temele contactelor. Nu egalizează resursele, dar afirmă că accesul la decizie nu este o relație exclusiv privată. Echitatea presupune pluralitatea activă a consultării și ajutor pentru exprimarea intereselor legitime, nu doar împărțirea formală a timpului între interlocutori.¹⁹

În România, evaluarea OECD din 2026 consemnează extinderea cadrului de transparență a influenței în 2024–2025, dar subliniază că eficiența depinde de

¹⁷Steven Lukes, *Power: A Radical View*, ediția a II-a, Palgrave Macmillan, 2005 (prima ediție, 1974).

¹⁸OECD, *Recommendation of the Council on Transparency and Integrity in Lobbying and Influence*, 2024, secțiunile privind «public decision-making process footprint» și divulgarea actorilor consultați.

¹⁹Uniunea Europeană, *Transparency Register*, Acordul interinstituțional din 20 mai 2021 dintre Parlamentul European, Consiliul Uniunii Europene și Comisia Europeană privind un registru de transparență obligatoriu, JO L 207, 11 iunie 2021, <https://transparency-register.europa.eu/>.

aplicarea practică, de calitatea informațiilor publicate și de sancționarea încălcărilor.²⁰

Înregistrarea în Registrul Unic al Transparenței Intereselor a devenit obligatorie pentru anumite categorii ale executivului din aprilie 2025 și a fost extinsă la parlamentari în octombrie 2025. RUTI publică decidenți, persoane terțe și întâlniri, iar reformele din 2026 urmăresc căutarea după actor, domeniu și actul normativ vizat. Acesta este un progres important, dar registrul măsoară numai contactele declarate în sfera sa. Influența prin partid, intermediar, mesaj public sau relație informală poate rămâne în afara lui.²¹

OECD arată că România îndeplinește 60% dintre criteriile de reglementare și 56% dintre criteriile de practică privind lobby-ul, peste mediile analizate de organizație, dar insistă asupra aplicării efective a cadrului. Evaluarea contrazice atât imaginea unei țări fără reguli, cât și presupunerea că adoptarea legii a rezolvat problema. Registrul trebuie completat printr-o „amprentă decizională”: cine a fost consultat, ce propunere a formulat, ce variantă a fost acceptată și de ce.²²

Agenda poate porni din program electoral, criză, angajament european, industrie, campanie civică, investigație sau inițiativă administrativă. Avantajul aparține actorului care combină date, susținere publică și o soluție utilizabilă. Vizibilitatea modifică prețul inacțiunii; o investigație poate debloca o reformă, iar o campanie poate crea o urgență aparentă.

Narațiunea ordonează faptele în jurul cauzei, responsabilității și soluției. Aceeași măsură poate fi prezentată ca modernizare, protecție socială, disciplină bugetară sau apărare a suveranității, mobilizând coaliții diferite. Votul, legalitatea, competența, prestigiul moral și validarea externă oferă forme distincte de legitimare. Niciuna nu autorizează încălcarea drepturilor sau evitarea răspunderii.

Studiile OECD asupra guvernării deschise în România arată că mecanismele legale de consultare există, dar participarea nu produce întotdeauna o contribuție substanțială la calitatea deciziei, iar încrederea rămâne fragilă. Legitimitatea nu poate fi, prin urmare, fabricată numai prin procedură.

²⁰OECD, Anti-Corruption and Integrity Outlook 2026 - Country Note: Romania, date extrase la 7 martie 2026, <https://doi.org/10.1787/16708b78-en>; OECD, Economic Surveys: Romania 2026, capitolul privind guvernarea și transparența lobby-ului, <https://doi.org/10.1787/4844067e-en>.

²¹OECD, Economic Surveys: Romania 2026, capitolul privind competitivitatea și integritatea procesului decizional; Registrul Unic al Transparenței Intereselor, ruti.gov.ro, consultat la 20 august 2026. Înregistrarea a devenit obligatorie pentru anumite categorii ale executivului în aprilie 2025 și a fost extinsă la parlamentari în octombrie 2025.

²²OECD, Anti-Corruption and Integrity Outlook 2026: Romania, date extrase la 7 martie 2026. România îndeplinea 60% dintre criteriile privind reglementarea lobby-ului și 56% dintre criteriile de aplicare practică, față de mediile OECD de 43%, respectiv 38%.

Consultarea formală, desfășurată după ce opțiunea a fost stabilită sau fără răspuns motivat la observații, riscă să devină o tehnică de validare, nu un proces de deliberare.²³

OECD descrie transformarea influenței „de la strângeri de mână la hashtaguri”: campaniile publice, colaborarea cu cercetători, think tank-uri și inițiative civice pot determina cetățenii să exercite indirect presiune asupra decidentului. În mediul digital, o campanie autentică și una coordonată pot produce semnale asemănătoare. Analiza trebuie să urmărească finanțarea, comportamentul rețelei și sincronizarea, nu să deducă manipularea numai din popularitatea mesajului.²⁴

5. Convergență, coordonare și verificarea relațiilor

Banii finanțează oameni și expertiză; acestea deschid accesul; accesul permite introducerea soluției; comunicarea îi conferă vizibilitate și legitimare, atrăgând alte resurse. O rețea rezistentă poate continua să funcționeze după pierderea guvernării prin cadre, presă și conexiuni profesionale. Continuitatea protejează uneori strategia publică; altele imunizează interese particulare față de alternanță.

Convergența înseamnă poziții asemănătoare ale unor actori autonomi. Coordonarea presupune schimburi prin care acțiunile sunt armonizate: strategie, distribuția rolurilor, finanțare condiționată, corespondență ori mărturii coroborate. Comunitățile formate în aceleași medii reduc costul cooperării, dar pot confunda consensul propriu cu cel social și pot exclude criticii. Mecanismul apare în orientări ideologice diferite, inclusiv în apropierea PNL–USR și în rețelele suveraniste.

Demonstrația urmărește prima versiune a proiectului, datele, consultările, amendamentele, finanțarea comunicării, implementarea și evaluarea. Concluzia se calibrează: convergență observabilă, relație stabilă, coordonare probabilă sau demonstrată. Nici simpla coincidență, nici exigența imposibilă a unui ordin scris pentru orice relație informală nu sunt suficiente metodologic. Cooperarea transparentă poate fi legitimă; coordonarea care ascunde beneficiarul ori ocolește răspunderea este problematică.

OECD avertizează că procedurile accelerate reduc timpul în care influența poate fi observată: în România, aproximativ 26% dintre legi au fost adoptate prin proceduri rapide, proporția ajungând la 43% dacă sunt incluse ordonanțele de

²³OECD, Open Government Review of Romania, 2023, capitolul «Assessment and recommendations», <https://doi.org/10.1787/ff20b2d4-en>; OECD, Civic Space Review of Romania, 2023, <https://doi.org/10.1787/f11191be-en>.

²⁴OECD, «Lobbying», prezentarea cadrului privind transparența și integritatea influenței, consultată în august 2026. OECD descrie extinderea influenței către campanii digitale, cercetare, think tank-uri și inițiative civice și subliniază că influența externă nu este prin definiție ilegală.

urgență. Urgența poate fi reală, dar comprimă consultarea și favorizează actorii care dețin deja acces și texte pregătite. Cu cât procedura este mai scurtă, cu atât amprenta decizională trebuie să fie mai completă.²⁵

6. Legitimitatea și limitele fiecărei forme de autoritate

Puterea este capacitatea de a influența; legitimitatea justifică exercitarea ei. În tradiția lui Max Weber, ordinea stabilă depinde și de acceptarea dreptului de a conduce. Trebuie separate legitimitatea normativă, întemeiată pe reguli și drepturi, de acceptarea socială: o decizie legală poate fi necredibilă, iar o revendicare populară poate încălca ordinea constituțională.²⁶

Votul permite acordarea și retragerea pașnică a mandatelor, dar nu autorizează orice mijloc. Majoritatea rămâne obligată să respecte minoritatea, separația puterilor și controlul dintre alegeri. Distincția lui Fritz W. Scharpf dintre legitimitatea participării și cea a rezultatului este completată de calitatea procesului: transparență, echitate și răspundere. Performanța nu justifică excluderea, iar procedura corectă nu poate legitima permanent eșecul. Repetarea promisiunilor fără rezultate produce conformare fără adeziune.²⁷

Administrația se legitimează prin competență și continuitate, justiția prin protecția drepturilor și soluționarea imparțială a conflictelor. Aplicarea selectivă a regulilor erodează acceptarea obligațiilor și favorizează economia informală: servicii slabe, conformare redusă și resurse publice tot mai mici se alimentează reciproc. Legalitatea cere și norme previzibile, motivare și acces real la contestare.

Expertul poate arăta ce se cunoaște, ce rămâne incert și ce costuri sunt probabile; competența nu îi conferă dreptul de a decide singur sacrificiile colective. Tehnocrația care ascunde alegerea politică și respingerea globală a expertizei sunt răspunsuri nocive. Cercetarea asupra legitimității arată că participarea și calitatea procesului contează chiar când rezultatul este favorabil. Expertiza legitimează baza informațională, nu transferă suveranitatea deciziei.²⁸

Organizațiile civice și profesionale își pot întemeia legitimitatea pe asociere, reprezentarea membrilor, experiența comunității ori apărarea unui drept. Nu au nevoie de mandat electoral pentru a participa, dar trebuie să distingă între a fi

²⁵OECD, *Economic Surveys: Romania 2026*, secțiunea privind transparența procesului de elaborare a politicilor: 26% dintre legi au fost adoptate prin proceduri accelerate, proporția ajungând la 43% dacă sunt incluse ordonanțele de urgență; date OECD pentru 2025.

²⁶Max Weber, *Economy and Society: An Outline of Interpretive Sociology*, University of California Press, 1978, în special tipologia dominației legitime (ediția originală germană, 1922).

²⁷Fritz W. Scharpf, *Governing in Europe: Effective and Democratic?*, Oxford University Press, 1999, capitolul privind legitimitatea orientată spre input și output.

²⁸Michael A. Strebel, Daniel Kübler și Frank Marcinkowski, «The importance of input and output legitimacy in democratic governance», *European Journal of Political Research*, vol. 58, nr. 2, 2019, pp. 488-513, <https://doi.org/10.1111/1475-6765.12293>.

consultate și a decide. Formula „societatea civilă cere” impune clarificarea membrilor, conducerii, finanțării și comunității reprezentate. Cauza morală amplifică obligația transparenței.

OECD definește guvernarea deschisă prin transparență, integritate, responsabilitate și participarea părților interesate. Legitimitatea participării nu se măsoară numai prin numărul consultărilor, ci prin caracterul lor incluziv, momentul în care au loc și răspunsul motivat al autorității la argumentele primite.²⁹

Presa se legitimează prin informare și control, nu prin simpla audiență. Proprietatea, publicitatea și platformele influențează selecția temelor; amestecul dintre jurnalist, activist, analist și promotor comercial face necesară separarea faptului, opiniei și conținutului plătit. Fragmentarea investigației în proiecte și episoade poate lăsa publicul fără perspectiva relațiilor de ansamblu.

Anticorupția a limitat impunitatea și a câștigat legitimitate juridică, morală și externă. Tocmai această forță cere garanții împotriva personalizării și selectivității. Mărturiile polemice despre relațiile dintre Președinție, anchete, servicii și afaceri sunt utile pentru întrebările instituționale pe care le deschid, dar acuzațiile lor cer coroborare. Critica procedurii nu trebuie să protejeze corupția, iar invocarea anticorupției nu trebuie să închidă discuția despre proporționalitate și răspundere.³⁰

Legitimitatea externă derivă din tratate și angajamente acceptate, dar devine durabilă numai prin asumare internă. Referirea la standardul european nu exonerează autoritatea română de explicarea bazei juridice, costurilor și marjei de negociere. Externalizarea justificării slăbește instituția națională și poate transforma parteneriatul în țintă a resentimentului.^{31,32}

Un test comun încheie cadrul conceptual: identitatea și interesul actorului sunt cunoscute? Finanțarea este transparentă? Există acces pentru alternative? Datele pot fi verificate? Decizia respectă drepturile și rămâne la instituția competentă? Există răspundere și contestare? Nicio categorie nu este legitimă

²⁹OECD, Open Government Review of Romania, OECD Public Governance Reviews, 2023, <https://doi.org/10.1787/ff20b2d4-en>; OECD, Civic Space Review of Romania, 2023, <https://doi.org/10.1787/f11191be-en>.

³⁰Victor Gaetan și Ciprian Nastasiu, *Prădarea României: cum pradă Traian Băsescu România. Crima organizată. Interesele externe*, București, Editura Compania, 2009, 198 p., ISBN 978-973-7841-79-7. Volumul este utilizat aici ca mărturie critică și sursă de epocă, nu ca probă unică pentru acuzațiile individuale.

³¹Fritz W. Scharpf, «Legitimacy in the multilevel European polity», *European Political Science Review*, vol. 1, nr. 2, 2009, pp. 173-204, <https://doi.org/10.1017/S1755773909000204>.

³²Consiliul Europei, Recommendation CM/Rec(2017)2 on the legal regulation of lobbying activities in the context of public decision making, 22 martie 2017, <https://rm.coe.int/legal-regulation-of-lobbyingactivities/168073ed69>.

prin definiție; regulile trebuie să facă influența vizibilă și să prevină monopolizarea ei.

7. Criza încrederii și reprezentările puterii

Neîncrederea devine fractură sistemică atunci când cetățenii consideră că instituțiile nu îi reprezintă, regulile diferă după poziție, iar elitele se validează reciproc. Explicația oficială este atunci respinsă înaintea evaluării. Retragera în soluții individuale reduce cooperarea, alimentează populismul și oferă teren manipulării. Sacrificiul este acceptat mai greu când pare impus de un circuit închis, fără beneficii accesibile majorității.

Datele OECD pentru România confirmă dimensiunea problemei: în sondajul realizat în 2025, 30% dintre respondenți declarau încredere ridicată sau moderat ridicată în guvern, 18% în partidele politice și 29% în administrația publică; numai 23% apreciau pozitiv posibilitatea ca oameni ca ei să aibă un cuvânt de spus în acțiunea guvernului. Aceste valori nu dovedesc existența unui singur mecanism de captură și nu pot fi atribuite unei singure tabere. Ele arată însă că legalitatea formală și performanțele sectoriale nu s-au transformat într-un sentiment suficient de reprezentare și echitate.³³

Sondajul OECD din 2026 arată, la nivel comparativ, că încrederea este strâns asociată cu percepția că guvernul folosește probe, ascultă contribuția cetățenilor, echilibrează interesele și ia decizii corecte; în România, evaluările privind folosirea probelor și echilibrarea intereselor între generații rămân reduse. Refacerea legitimității nu poate fi obținută numai prin comunicare. Ea cere competență, responsabilitate, merit, rezultate și un dialog în care răspunsul cetățeanului poate modifica realmente decizia.³⁴

Comentarii online despre discrepanța dintre puterea vizibilă și cea reală descriu instituțiile drept fațada unor interese economice, informative sau externe. Aceste reprezentări nu demonstrează un comandament unic, dar au efecte: reduc încrederea în vot, transformă negocierea în suspiciune de trădare și interpretează orice conexiune drept subordonare. O postare intitulată „Zelenski conduce și... România!” reunește teme legitime — sprijinul pentru Ucraina, agricultura, drepturile românilor, transportul și incidentele cu drone — cu afirmații neverificate într-o explicație totală: România nu mai decide deloc.

³³OECD, OECD Survey on Drivers of Trust in Public Institutions 2026 Results: Romania, date culese în perioada 10 septembrie-17 noiembrie 2025, publicat la 29 iunie 2026, https://www.oecd.org/en/publications/oecd-survey-on-drivers-of-trust-in-public-institutions-2026-results_c88c8869-en/romania_a1a82765-en.html.

³⁴OECD, OECD Survey on Drivers of Trust in Public Institutions 2026 Results: Navigating Rising Expectations and New Horizons, OECD Publishing, Paris, 2026, <https://doi.org/10.1787/9eb63fec-en>; nota de țară pentru România, pp. 1-7.

Distincția dintre rețele documentabile și credința într-o putere omnipotentă trebuie păstrată.³⁵

Scenariul unui „Maidan românesc”, formulat într-un articol din 30 august 2026, merge mai departe: atribuie unor actori interni și unei comenzi externe provocarea deliberată a violenței. Materialul nu oferă probe suficiente. Relevanța sa este discursivă: adversarul devine autor potențial al catastrofei, iar protestul este delegitimant anticipat ca manipulare. Evoluțiile ulterioare pot fi astfel absorbite într-o explicație care se confirmă singură.³⁶

Relatările externe pot reveni în România ca validări aparent independente. Preluarea crizei de către presa conservatoare americană, rețele progresiste europene ori canale rusești traduce disputa în alte grile ideologice. Cazul Newsmax ilustrează circuitul actor intern–interpretare externă–reimport și consolidare a comunității inițiale. Ecoul nu confirmă automat adevărul și trebuie evaluat prin surse și fapte.³⁷

Un articol despre Roexit, publicat la 7 februarie 2026, leagă integrarea asimetrică, slăbirea capitalului autohton, emigrația și pierderea autonomiei de discutarea retragerii din UE. Trecerea de la diagnostic la soluție nu este susținută prin compararea costurilor, alternativelor și responsabilităților interne. Textul exprimă percepția pierderii suveranității efective, fără a măsura răspândirea acestei opțiuni. Criticarea politicilor europene, evaluarea negocierii românești și susținerea retragerii rămân poziții diferite.³⁸

Alte texte descriu pierderea sensului colectiv și a continuității oferite de familie, pământ și credință. Ele nu sunt diagnoze statistice, dar arată cum lipsa unei direcții inteligibile favorizează explicațiile despre putere ascunsă. Controversa online a „merdenelei”, interpretată prin formula „inflamației locale”, exemplifică mobilizarea intensă în jurul unui stimul minor, urmată de retragere. Energia civică există, dar controlul instituțional cere documentare și perseverență după dispariția emoției. Cetățeanul spectator comentează și distribuie, fără a urmări constant decizia. Satira reformelor exprimă aceeași ruptură între sacrificiul imediat și beneficiile îndepărtate, insuficient explicate.³⁹

³⁵Adriana Vitan Balint, Dan Pavel și Sorin Faur, comentarii online despre discrepanța dintre puterea vizibilă și puterea reală.

³⁶Gelu Vișan, „Urmează Maidanul Românesc?”, ZIUAnews, 30 august 2026, <https://www.ziuanews.ro/editorial/urmeaza-maidanul-romanesc-1596166>.

³⁷Newsmax, «Romania's Prime Minister Fights for Survival as No-Confidence Motion Looms», 5 mai 2026, <https://www.newsmax.com/world/globaltalk/romania-government-no-confidence-motion-european-union/2026/05/05/id/1255199/>. Materialul este utilizat pentru analiza circulației internaționale a narațiunilor, nu ca sursă probatorie unică.

³⁸Virginia Mircea, „România – ROExit pentru a supraviețui ca țară”, Cadran Politic, 7 februarie 2026, <https://cadranpolitic.ro/romania-roexit-pentru-a-supravietui-ca-tara/>.

³⁹Bogdan Vasile Amariei, comentariu online despre controversa „merdenelei” și „inflamația locală”. Data și adresa publicării nu sunt precizate.

Narațiunile despre „trezirea în conștiință” pot ordona trecutul într-o schemă morală: populație manipulată, minoritate lucidă, eroi sacrificați și elite trădătoare. Un fragment atribuit memoriilor unui autor interbelic, fără ediție și pagină identificate, poate fi folosit numai ca document ideologic, cu atribuirea și datarea neconfirmate. Genealogia discursului nu îl transformă în descriere neutră.⁴⁰

Mecanismul trece de la fapt selectat la explicație simplificată, împărțirea în patrioți și trădători și stigmatizarea criticii. Orice contraargument poate deveni dovada apartenenței la sistem. Mitul Salvatorului completează explicația: puterea ascunsă personalizează cauza eșecului, iar liderul providențial personalizează soluția. Critica influenței nu trebuie să legitimizeze scurtcircuitarea autoritară a instituțiilor.

II. Formarea arhitecturii de putere după 1989

Ruptura din 1989 a schimbat regimul, proprietatea și regulile legitimității, fără a elimina instantaneu oamenii, competențele și relațiile vechiului aparat. Continuitatea nu dovedește o comandă unică: explică avantajul celor care dețineau informație, organizare și acces la resurse într-un moment de incertitudine. Frontul Salvării Naționale a beneficiat de această asimetrie. Constituția din 1991 a construit cadrul pluralist, dar conflictele tranziției și mineriadele au arătat cât de dificilă era separarea competiției electorale de presiunea extrainstituțională.⁴¹

Noua putere s-a format prin combinarea mandatelor electorale cu reconversia pozițiilor administrative și economice. Biografia comună nu este probă de coordonare; traseul resurselor și efectele deciziilor sunt mai relevante decât eticheta generală a continuității.

Privatizarea a transformat accesul la informație, credit, active și decizie în capital economic. Metode precum MEBO și distribuirea certificatelor de proprietate au extins formal participarea, fără a asigura întotdeauna capital nou, control eficient sau restructurare. Unele întreprinderi au devenit competitive; altele au pierdut active și capacitate productivă. Cercetările despre patronaj descriu relații reciproce între partide și întreprinderi, în care sprijinul politic și resursele economice se întăresc mutual.⁴²

⁴⁰Dan Diaconu, comentarii online despre „trezirea în conștiință”; fragment atribuit memoriilor lui Nichifor Crainic, cu referire la anul 1945. Ediția și pagina fragmentului nu sunt identificate; atribuirea și datarea rămân neconfirmate.

⁴¹Constituția României din 1991, revizuită prin Legea nr. 429/2003 și republicată în Monitorul Oficial nr. 767 din 31 octombrie 2003, art. 1, 2, 8 și 135, <https://www.cdep.ro/pls/dic/site.page?id=339>.

⁴²Roger Schoenman, *Networks and Institutions in Europe's Emerging Markets*, Cambridge University Press, 2014, cap. 3, «Tracing ownership networks», pp. 84-128, <https://doi.org/10.1017/CBO9781139381628.004>.

Mărturia inginerului Ioan Avram, ministru al Industriei Construcțiilor de Mașini între 1965 și 1985, oferită emisiunii TVR *Moștenirea clandestină*:

Industrializarea, proiect de țară, ilustrează perspectiva celor care au cunoscut direct amploarea sistemului industrial construit înainte de 1989.⁴³ El descrie tranziția nu ca pe o restructurare controlată, ci ca pe pierderea accelerată a unei părți importante din capacitățile productive ale țării. Valoarea acestei mărturii rezultă din experiența directă a autorului, dar ea nu poate demonstra singură mecanismul fiecărei privatizări. Nici formula absolută potrivit căreia „totul a fost furat”, adăugată ulterior în circulația rețelelor sociale, nu poate înlocui examinarea întreprinderilor, contractelor, beneficiarilor și deciziilor concrete.

O parte a industriei din 1989 necesita restructurare. Unele întreprinderi aveau tehnologii învechite, consumuri ridicate, productivitate redusă sau depindeau de piețele controlate ale CAER, a căror destrămare le-a eliminat rapid comenzile tradiționale. Problema nu a fost schimbarea vechii structuri industriale, inevitabilă într-o economie deschisă, ci incapacitatea statului de a separa întreprinderile neviabile de capacitățile care puteau fi modernizate și păstrate. În numeroase cazuri, lichidarea activelor, fragmentarea întreprinderilor și valorificarea terenurilor au înlocuit restructurarea industrială. Decizia economică a produs astfel o redistribuire de proprietate și putere, favorizând actorii care dispuneau de informație, credit, acces administrativ și capacitatea de a influența evaluarea activelor.

Pierderea nu s-a limitat la fabrici și utilaje. Au fost afectate institute de cercetare, centre de proiectare, rețele de furnizori, școli profesionale și comunități de specialiști formate în decenii. Industria dezvoltată ulterior, mai ales după integrarea europeană, a creat producție competitivă și exporturi, dar o parte importantă a acesteia aparține unor lanțuri economice în care centrele de decizie, tehnologia și mărcile se află în exterior. România a redevenit producător, fără să recupereze în aceeași măsură controlul asupra ecosistemelor industriale. Din perspectiva arhitecturii puterii, dezindustrializarea trebuie înțeleasă și ca diminuare a autonomiei de decizie: statul care pierde competențe, capital autohton și capacitatea de a conduce proiecte industriale majore devine mai dependent de opțiunile formulate în alte centre economice.

Trebuie păstrată diferența dintre antreprenoriatul legitim și îmbogățirea facilitată de accesul privilegiat. Originea averii, regulile tranzacției, concurența și

⁴³ TVR, *Moștenirea clandestină: Industrializarea, proiect de țară*, realizator Monica Ghiurco, emisiune difuzată la TVR1, 22 ianuarie 2020, interviu cu ing. Ioan Avram, disponibilă la: <https://www.youtube.com/watch?v=sckSPxmlgu4>.

utilizarea ulterioară a influenței permit această distincție; simpla apartenență la noua elită economică nu o rezolvă.

Partidele au construit organizații teritoriale, au ocupat funcții și au distribuit acces la cariere și resurse. Cercetarea asupra patronajului românesc arată importanța acestor legături pentru funcționarea organizațională. Alternanța a schimbat conduceri, dar a conservat unele relații tehnice și economice. La nivel local, aceeași continuitate poate susține dezvoltarea ori poate închide accesul concurenților: diferența se vede în rezultate, competiție și capacitatea de control, nu în durata mandatului luată separat.⁴⁴

Liberalizarea presei a adus pluralism și investigații, apoi concentrarea proprietății, publicitatea și dependența comercială au introdus noi vulnerabilități. Actorii economici au putut transforma resursele în vizibilitate și costuri reputaționale pentru adversari. Libertatea editorială și finanțarea transparentă au devenit condiții complementare.

OECD tratează libertatea și pluralismul media, transparența proprietății și accesul la informație ca elemente centrale ale spațiului civic românesc. Apariția internetului a slăbit controlul vechilor grupuri media, dar nu a eliminat dependența economică; a mutat o parte a ei către platforme, publicitate digitală și finanțări mai greu de urmărit.⁴⁵

Integrarea euroatlantică a oferit tranziției un consens strategic, reguli și stimulente de modernizare. România a aderat la NATO la 29 martie 2004 și la Uniunea Europeană la 1 ianuarie 2007; Mecanismul de Cooperare și Verificare⁴⁶ a menținut presiunea asupra reformelor judiciare și anticorupție. Au crescut importanța diplomației, a instituțiilor de securitate și a experților capabili să lucreze în proceduri europene.^{47,48}

⁴⁴Sergiu Gherghina și Clara Volintiru, «A new model of clientelism: political parties, public resources, and private contributors», *European Political Science Review*, vol. 9, nr. 1, 2017, pp. 115-137, <https://doi.org/10.1017/S1755773915000326>.

⁴⁵OECD, *Civic Space Review of Romania*, OECD Public Governance Reviews, 2023, capitolele privind libertatea presei, spațiul civic online și transparența proprietății media, <https://doi.org/10.1787/f11191be-en>.

⁴⁶ Conceput ca instrument tranzitoriu, MCV a funcționat peste 16 ani, devenind, în evaluarea noastră, și o pârgie de presiune politică asupra Bucureștiului. Analiza Ministerului Justiției din 19 martie 2013 critica extinderea condiționalităților către aspecte politice și monitorizarea nedeterminată în timp. Angajamentul lui Jean-Claude Juncker din mai 2017 privind încheierea mecanismului până în 2019, fără noi cerințe, nu s-a materializat în termenul anunțat. Legalitatea continuării MCV după 1 ianuarie 2010 a fost contestată doctrinar de Adrian Severin, prin raportare la durata clauzelor de salvagardare. Această teză trebuie însă delimitată de interpretarea CJUE din 18 mai 2021, care a confirmat efectele juridice ale Deciziei 2006/928/CE până la abrogare. Critica vizează astfel durata, predictibilitatea condiționalităților și utilizarea politică a monitorizării, menționând distinct controversa juridică.

⁴⁷NATO, «Seven new members join NATO», 29 martie 2004, https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_20926.htm.

⁴⁸Comisia Europeană, «Scurt istoric al relațiilor dintre România și Uniunea Europeană», inclusiv aderarea de la 1 ianuarie 2007 și instituirea Mecanismului de Cooperare și Verificare,

Acest acces a fost o resursă publică, dar distribuită inegal. Cine stăpânea limbajul tehnic și relațiile instituționale putea defini mai ușor problemele și soluțiile. Modernizarea nu trebuie confundată cu transferul răspunderii: angajamentele externe nu elimină alegerea națională privind implementarea și distribuirea costurilor.

Anticorupția a întărit controlul asupra puterii și a oferit societății un limbaj al responsabilității. Investigațiile și sancțiunile pot corecta abuzuri; ele nu pot substitui competența administrativă și politica de dezvoltare. Interpretările despre „prădarea României” exprimă costurile sociale ale tranziției, dar cer verificarea fiecărui mecanism invocat. Și reforma produce noi cariere, expertize și relații de influență, care trebuie supuse acelorași reguli de transparență.⁴⁹

Organizațiile civice, universitățile și profesiile au adus expertiză, monitorizare și mobilizare în afara partidelor. Trecerea unor reprezentanți spre administrație sau politică poate transmite competență, fără a transforma automat instituția de origine într-un centru de comandă. Referirile la Universitatea Babeș-Bolyai ori la un „grup de la Cluj” trebuie să distingă afilierea academică, relația profesională și coordonarea demonstrată. Rolurile lui Ioan-Aurel Pop și Daniel David sunt diferite; originea instituțională comună nu dovedește un program politic unic.

Evaluarea OECD arată că România a introdus garanții și mecanisme importante pentru spațiul civic, în mare parte și ca efect al integrării europene, dar participarea rămâne redusă, iar cooperarea dintre autorități și societatea civilă este inegală. Această situație explică o tensiune persistentă: sectorul civic poate avea acces și expertiză superioare bazei sale sociale, în timp ce grupuri numeroase de cetățeni rămân slab organizate și slab reprezentate în consultări.⁵⁰

Digitalizarea comunicării a redus costul contestării, a permis mobilizarea rapidă și a fragmentat spațiul public. Ea a deschis participarea, dar a accelerat dezinformarea, personalizarea și dependența de platforme. Fragmentarea partidelor a multiplicat centrele de veto și a făcut coalițiile mai negociabile, fără a elimina rețelele locale, administrative sau economice.⁵¹

Arhitectura actuală rezultă astfel din straturi succesive: continuități ale tranziției, capital privat, organizații teritoriale, integrare externă, anticorupție,

https://romania.representation.ec.europa.eu/despre-noi/scurt-istoric-al-relatiilor-dintre-romania-si-uniunea-europeana_ro.

⁴⁹Victor Gaetan și Ciprian Nastasiu, *Prădarea României: cum pradă Traian Băsescu România. Crima organizată. Interesele externe*, București, Editura Compania, 2009. Sursa este utilizată ca mărturie critică și document al epocii, nu ca probă unică pentru acuzațiile individuale.

⁵⁰OECD, *Civic Space Review of Romania*, 2023, rezumat executiv și capitolele privind mediul favorabil organizațiilor societății civile și participarea cetățenilor, <https://doi.org/10.1787/f11191be-en>.

⁵¹Regulamentul (UE) 2022/2065 privind o piață unică pentru serviciile digitale, în special art. 34-35 și considerentele 79-87, <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj>.

expertiză civică și platforme. Niciun strat nu îl înlocuiește complet pe cel anterior. Această suprapunere explică mai bine puterea decât ipoteza unui centru omnipotent.

Deficitul de încredere documentat în Capitolul I arată că succesele integrării și modernizării nu au fost însoțite de o legitimitate socială comparabilă. Pe acest fundal, criza guvernamentală din 2026 pune la încercare capacitatea instituțiilor și partidelor de a transforma resursele acumulate într-o decizie colectivă.⁵²

III. Centrele de decizie și conflictele actuale

Radiografia de mai jos privește situația până la începutul lunii octombrie 2026. În sistemul semiprezidențial românesc, autoritatea legală, influența și capacitatea de veto sunt distribuite. Președinția, Guvernul și Parlamentul au legitimități și instrumente diferite; raportul lor depinde de majorități, crize și capacitatea administrativă.⁵³

Președinție, guvern și majoritate

La momentul analizat, Președinția este exercitată de Nicușor-Daniel Dan, iar Guvernul condus de Ilie Bolojan funcționează interimar după demiterea din 5 mai 2026. Președintele are atribuții în politica externă, securitate, CSAT și numiri, beneficiază de informație și poate influența formarea majorităților. Nu controlează singur bugetul și administrația. Medierea și inițiativa politică nu echivalează cu puterea de a comanda tuturor instituțiilor.⁵⁴

Guvernul instalat la 23 iunie 2025 s-a sprijinit pe PNL, PSD, USR, UDMR și minoritățile naționale. Moțiunea din 5 mai 2026 a întrunit 281 de voturi, prin convergența PSD, AUR și PACE. Aceasta dovedește o majoritate pentru demitere, fără a demonstra existența unei majorități pentru un program comun. Interimatul menține operațiunile curente, dar restrânge capacitatea de inițiativă și negociere strategică tocmai când termenele PNRR, ajustarea fiscală și energia cer decizii.⁵⁵

⁵²OECD, OECD Survey on Drivers of Trust in Public Institutions 2026 Results: Romania, date culese în 2025 și publicate la 29 iunie 2026, https://www.oecd.org/en/publications/oecd-survey-on-drivers-of-trust-in-public-institutions-2026-results_c88c8869-en/romania_a1a82765-en.html.

⁵³Constituția României, republicată, art. 80, 85, 91, 92, 102–107 și 109: rolul președintelui, numirea Guvernului, atribuțiile în politica externă și apărare, rolul Guvernului și răspunderea membrilor săi.

⁵⁴Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 198 din 13 martie 2026, decrete semnate de Președintele României, Nicușor-Daniel Dan; Constituția României, art. 103 și art. 110 alin. (2) și (4), privind desemnarea candidatului la funcția de prim-ministru și exercitarea numai a actelor necesare administrării treburilor publice de către Guvernul demis. Situație verificată la 20 august 2026.

⁵⁵Parlamentul României, Moțiunea de cenzură nr. 1/2026, adoptată în ședința comună din 5 mai 2026, în condițiile art. 67, art. 110 alin. (2) și art. 113 alin. (1) din Constituție; stenogramele ședințelor Senatului din 6 mai și 10 iunie 2026 consemnează demiterea Cabinetului Bolojan cu 281 de voturi. Pentru învestirea inițială: Hotărârea Parlamentului nr. 25/23 iunie 2025, Monitorul Oficial, Partea I, nr. 580/2025.

Această distincție este dezvoltată într-o analiză recentă despre blocajul guvernamental.⁵⁶ Pentru demiterea unui cabinet este suficientă convergența temporară în jurul unui obiectiv negativ. Formarea unui nou guvern presupune însă un program comun, distribuirea responsabilităților și asumarea unor măsuri care pot avea costuri economice și electorale ridicate.

Blocajul rezultă din suprapunerea mai multor calcule politice, fără a presupune în mod necesar existența unui plan centralizat. PSD evită asumarea directă a costurilor unei guvernări desfășurate în condiții de încetinire economică și corecție fiscală. AUR nu poate forma singur o majoritate, iar intrarea sa într-o coaliție oficială cu PSD i-ar afecta identitatea de partid antisistem. În același timp, PNL, USR și UDMR au respins, cel puțin în etapa inițială, o formulă de guvernare dependentă de AUR. Fiecare dintre aceste opțiuni poate fi rațională din perspectiva actorului care o adoptă; efectul lor cumulat este însă paralizia decizională.

Situația evidențiază diferența dintre participarea formală la guvernare și exercitarea influenței fără asumarea integrală a răspunderii. Un partid poate considera mai avantajos să influențeze majoritățile parlamentare, să blocheze anumite decizii sau să condiționeze formarea cabinetului, lăsând altor actori costurile administrării efective. Fragmentarea puterii nu conduce astfel la dispariția influenței, ci la disiparea responsabilității. Rezultă o formă de **iresponsabilitate sistemică**: fiecare actor își poate justifica propria conduită, în timp ce sistemul, în ansamblu, rămâne incapabil să producă decizia necesară.

Conduita președintelui reprezintă un al patrulea calcul instituțional. Amânarea desemnării unui candidat poate fi motivată de dorința de a evita o nouă încercare eșuată și de a proteja credibilitatea internă și externă a statului. Totuși, administrarea prudentă a blocajului poate contribui la prelungirea sa. Președintele nu a contribuit, până la data analizei, la constituirea unei majorități constructive, dar a influențat durata și costurile blocajului prin calendarul consultărilor, prin condițiile politice formulate și prin momentul desemnării. Puterea prezidențială se manifestă aici nu numai prin actul deciziei, ci și prin controlul timpului în care decizia este luată.

Respingerea Cabinetului Mureșan⁵⁷ la 30 septembrie 2026, cu 182 de voturi favorabile, după eșecul Cabinetului Veștea din iunie, confirmă dificultatea

⁵⁶ Lucian Croitoru, „De ce întârzie formarea unui guvern cu puteri depline în România”, 1 septembrie 2026, disponibil la: luciancroitoru.ro, accesat la 14 septembrie 2026.

⁵⁷ AGERPRES, «Guvernul Mureșan a fost respins de Parlament. Ce urmează», 30 septembrie 2026, <https://agerpres.ro/documentare/2026/09/30/guvernul-muresan-a-fost-respins-de-parlament-ce-urmeaza--1598434>; Radio România Actualități, «Președintele Nicușor Dan spune că va condiționa partidele să nu coopteze AUR la guvernare», 1 octombrie 2026, <https://www.romania-actualitati.ro/stiri/politica/presedintele-nicutor-dan-spune-ca-va-conditiona-partidele-sa-nu-coopteze-aur-la->

transformării majorității de demitere într-o majoritate de guvernare. În aceeași seară, la Praga, Nicușor Dan a confirmat, din nou, că ar condiționa desemnarea unui premier PSD de neparticiparea AUR la cabinet, invocând relațiile cu partenerii occidentali. Condiția introduce un filtru prezidențial asupra formulelor negociabile în Parlament. Responsabilitatea pentru blocaj rămâne însă distribuită: refuzurile partidelor de a construi o majoritate și condiționarea sprijinului AUR de situația judiciară a lui Călin Georgescu – nuanțată ulterior – restrâng, la rândul lor, posibilitățile de investire.

La 5 octombrie 2026, președintele Nicușor Dan l-a desemnat pe Luca Niculescu⁵⁸ candidat pentru funcția de prim-ministru. Este a patra nominalizare după demiterea Cabinetului Bolojan, precedată de retragerea mandatului lui Eugen Tomac și de respingerea Cabinetelor Veștea și Mureșan. Noua desemnare pornește, din nou, fără o majoritate parlamentară asumată public, construirea acesteia fiind anunțată de candidat drept prima sa misiune.

Sucesiunea Mureșan–Niculescu evidențiază și o schimbare a profilului relațiilor externe ale candidatului: de la legăturile academice și profesionale ale lui Siegfried Mureșan cu Germania, prin studiile la Berlin și activitatea în Bundestag, la parcursul lui Luca Niculescu strâns legat de Franța, prin activitatea la RFI România și mandatul de ambasador la Paris.

Sucesiunea desemnărilor ridică problema capacității Președinției de a adapta desemnările la raportul de forțe parlamentar și la rezultatul tentativelor anterioare. Alegerea unui nou candidat înaintea convenirii sprijinului suficient reproduce o metodă care nu a depășit blocajul. Experiența profesională și capacitatea de dialog pot facilita negocierile, dar obținerea unei majorități presupune un acord asupra programului, echipei și distribuirii răspunderii. Președintele răspunde politic pentru alegerea candidatului și pentru realismul soluției propuse, iar partidele pentru condițiile prin care facilitează sau împiedică formarea guvernului.

guvernare-id235177.html. Desemnarea lui Siegfried Mureșan evidențiază și limitele convertirii prestigiului european în autoritate politică internă. Cu o carieră profesională construită predominant în străinătate și fără experiență de conducere a administrației publice românești, acesta nu demonstrase capacitatea de a gestiona un executiv național și de a coagula o majoritate parlamentară. În evaluarea noastră, delimitările politice categorice din discursul său față de adversari puteau îngreuna atragerea sprijinului din afara partidelor care îl susțineau. În absența unei majorități convenite, șansele investirii erau reduse; experiența europeană nu putea suplini această lipsă.

⁵⁸ Luca Niculescu, născut la București la 25 aprilie 1971, a absolvit Facultatea de Jurnalism și Științele Comunicării a Universității din București în 1995 și un master în jurnalism european la Strasbourg în 1996. A lucrat în presă între 1992 și 2016, inclusiv ca redactor-șef al RFI România și realizator de emisiuni de televiziune. În perioada 2016–2022 a fost ambasador al României în Franța, Monaco și Andorra. Din septembrie 2022 este secretar de stat în Ministerul Afacerilor Externe și coordonator național al procesului de aderare la OCDE. Sursa: AGERPRES, fișa biografică publicată la 5 octombrie 2026.

Reacțiile inițiale arată că obstacolele rămân importante. AUR a anunțat refuzul susținerii, PSD a criticat desemnarea și a rezervat decizia conducerii partidului, iar PNL și USR au condiționat eventualul sprijin de program și de echipă. USR a menținut și refuzul unui cabinet cu participarea sau sub controlul PSD. Un premier cu profil tehnocrat nu elimină aceste incompatibilități; ele trebuie depășite printr-o înțelegere politică explicită.

Metafora „guvernului orfan”, folosită de TVP World la 6 octombrie 2026, pune în lumină problema asumării guvernării: partidele ar putea susține investiția și influența cabinetul, transferând premierului independent costul electoral al măsurilor nepopulare.⁵⁹ În cazul lui Luca Niculescu, ipoteza trebuie verificată prin acordul de susținere și conduita ulterioară a partidelor. Independența de partid nu garantează autonomia față de majoritatea parlamentară, iar formațiunile care aprobă programul și susțin aplicarea lui împart răspunderea pentru rezultate. Un sprijin limitat la investiție ar putea întări mesajul AUR despre incapacitatea partidelor existente de a produce o soluție durabilă.

În evaluarea noastră, raportată la pozițiile publice din seara de 5 octombrie, riscul unui nou eșec este ridicat. Dacă negocierile nu modifică substanțial aceste poziții, restituirea mandatului sau respingerea la votul de investiție rămân scenarii plauzibile. Reputația candidatului nu poate suplini voturile lipsă.

Un nou eșec ar întări argumentul politic pentru organizarea alegerilor anticipate, în condițiile articolului 89 din Constituție, ca alternativă la prelungirea interimatului și la repetarea desemnărilor fără susținere parlamentară suficientă.

Blocajul trebuie privit și în contextul competiției politice occidentale. Economistul Lucian Croitoru propune această perspectivă într-un articol despre întârzierea formării unui guvern cu puteri depline în România.⁶⁰ Potrivit autorului, partidele românești urmăresc competiția occidentală dintre orientarea tehnocratică și internaționalistă și cea național-populistă, căutând în evoluțiile externe repere pentru legitimarea propriilor opțiuni și alianțe. Incertitudinea privind direcția acestei competiții poate încuraja amânarea asumării guvernării. Ipoteza explică o parte a prudenței ideologice și a dificultății de legitimare a anumitor alianțe, dar nu trebuie transformată în

⁵⁹ Stuart Dowell, „Romania wants an orphan government to own the coming pain”, TVP World, 6 octombrie 2026.

⁶⁰ Lucian Croitoru - consilier al guvernatorului BNR pe probleme de politică monetară: „De ce întârzie formarea unui guvern cu puteri depline în România”, Financial Intelligence, 2 septembrie 2026, articol preluat de pe blogul autorului, luciancroitoru.ro. Analiza explică prelungirea blocajului prin suprapunerea intereselor divergente ale partidelor, incertitudinea privind evoluția modelelor politice occidentale și calculul prezidențial asupra momentului desemnării premierului. Din acest text este preluată ipoteza privind influența contextului occidental asupra opțiunilor și alianțelor interne.

cauza principală a blocajului. Mai apropiate și mai verificabile sunt costurile interne ale guvernării, aritmetica parlamentară și interesul fiecărui partid de a transfera către ceilalți răspunderea pentru ajustarea economică.

Previziunile Comisiei Europene din mai–iunie 2026 indică o creștere economică de numai 0,1%, o inflație medie de aproximativ 7%, un deficit public de 6,2% din PIB și o datorie publică estimată la 61,6% din PIB la sfârșitul anului. Comisia leagă riscurile descendente de instabilitatea politică, incertitudinea ajustării fiscale, prețurile energiei și implementarea investițiilor PNRR. În aceste condiții, criza guvernamentală nu este o dispută izolată de economie: ea influențează încrederea, costul finanțării, ritmul investițiilor și capacitatea de protejare a veniturilor reale.⁶¹

La sfârșitul lunii iulie, executivul interimar a declarat stare de alertă la nivel național pentru august 2026, pe fondul secetei, al debitelor reduse ale râurilor și Dunării, al scăderii producției hidroelectrice și al riscurilor pentru funcționarea centralei de la Cernavodă. Criza energetică dezvăluie simultan o vulnerabilitate naturală și una instituțională: lipsa unor capacități suficiente de stocare și producție flexibilă, întârzierile investiționale și dificultatea unui guvern interimar de a transforma intervenția de urgență într-o strategie credibilă. Ea devine inevitabil și armă politică, fiecare tabără selectând din istoria sectorului numai responsabilitățile adversarului.⁶²

Parlamentul influențează politica prin legiferare, amendamente, comisii, control, cvorum și moțiuni. Conducerile partidelor negociază majoritățile, iar expertiza disponibilă determină cât de efectiv este controlul. Un mandat formal amplu poate rămâne slab dacă parlamentarul depinde integral de informația executivului sau a actorului reglementat. Blocajul și amânarea sunt și ele forme de putere.⁶³

Partidele combină resurse diferite. PSD dispune de o infrastructură teritorială și administrativă extinsă; distanțarea de austeritate nu șterge răspunderea participării la deciziile anterioare. PNL suportă costul conducerii guvernării și tensiunea dintre centru și organizațiile locale. USR mobilizează mai ales legitimitatea reformistă și profesională urbană. AUR poate transforma opoziția

⁶¹Comisia Europeană, Economic Forecast for Romania, 21 mai 2026, și 2026 Country Report – Romania, 3 iunie 2026. Pentru 2026: creștere reală a PIB de 0,1%, inflație de 7,0%, deficit public de 6,2% din PIB și datorie publică estimată la 61,6% din PIB; riscurile includ instabilitatea politică internă, prețurile energiei, incertitudinea consolidării fiscale și implementarea investițiilor PNRR.

⁶²Guvernul României, ședința extraordinară din 31 iulie 2026; declarațiile prim-ministrului interimar Ilie Bolojan privind instituirea stării de alertă la nivel național pentru luna august, ca urmare a scăderii producției de energie electrică, a secetei și a debitelor reduse ale râurilor și Dunării; AGERPRES, 31 iulie 2026.

⁶³Camera Deputaților, «Structura Parlamentului României 2024–prezent – Grupurile parlamentare», situație consultată la 20 august 2026. Pagina oficială indică grupurile PSD, AUR, PNL, USR, UDMR, minorități naționale, SOS România și POT, precum și deputați neafiliați.

și nemulțumirea în veto, însă accesul la guvernare cere capacitate de coaliție și implementare. UDMR valorifică reprezentarea comunitară și poziția de negociere. S.O.S. România și POT au structuri mai fragile; minoritățile și neafiliații pot conta în majorități strânse. Profilurile detaliate sunt reunite în anexă.

Traseele liderilor arată diferența dintre reputație și instituționalizarea unei moșteniri. Klaus Iohannis a convertit experiența de primar al Sibiului în ascensiune la conducerea PNL și în victoria prezidențială din 2014. Retragera sa după demisia din 12 februarie 2025 și absența unei doctrine ori școli politice vizibile sugerează limitele unei influențe legate de funcție; nu permit însă măsurarea absolută a tuturor relațiilor sale informale.

Nicușor Dan a convertit activismul civic, expertiza și experiența Capitalei în legitimitate națională. Stabilizarea financiară parțială a administrației bucureștene nu încheie evaluarea mandatului local. Accesul la Președinție adaugă domenii — securitate, diplomatie și coordonare națională — în care experiența anterioară era limitată. Acest decalaj cere o echipă și mecanisme de învățare, nu un verdict anticipat.

Ascensiunea lui Ilie Bolojan a fost rapidă: conducerea PNL în noiembrie 2024, președinția Senatului la 23 decembrie, interimatul prezidențial la 12 februarie 2025 și conducerea Guvernului la 23 iunie. Reputația administrativă locală este o resursă, dar negocierea unei coaliții și gestionarea economiei naționale cer alte instrumente. Dominic Fritz ilustrează trecerea de la administrația urbană la conducerea unui partid; o eventuală traiectorie prezidențială rămâne ipoteză, dependentă de performanță, susținere și condițiile legale aplicabile.⁶⁴

Refuzul președintelui de a accepta participarea AUR restrânge formulele de guvernare posibile și ridică problema limitelor atribuției de desemnare.

Articolele 85 și 103 din Constituție îi conferă un rol efectiv în identificarea premierului, dar încrederea asupra programului și componenței cabinetului este acordată de Parlament. Jurisprudența CCR, inclusiv Decizia nr. 85/2020, leagă desemnarea de obiectivul formării Guvernului și exclude exercitarea discreționară a atribuției. În interpretarea susținută aici, respingerea unei formule susținute de o majoritate parlamentară credibilă numai pentru că include AUR ar depăși marja de apreciere prezidențială. Mandatul electoral al președintelui nu extinde competențele constituționale. Această critică nu presupune un drept automat al AUR la guvernare și nici dovada că o majoritate

⁶⁴Senatul României, fișa senatorului Ilie-Gavril Bolojan și Hotărârea Senatului nr. 135/23 decembrie 2024; Curtea Constituțională, Hotărârea nr. 1/11 februarie 2025 privind asigurarea interimatului funcției de Președinte al României; Parlamentul României, Hotărârea nr. 25/23 iunie 2025 privind învestirea Guvernului.

alternativă, convenită asupra unui premiu și a unui program, a fost deja blocată.⁶⁵

Expertiză, integritate și standarde egale

Influența PNL și USR nu se măsoară numai prin ponderea electorală, ci și prin controlul unor portofolii strategice. Ministerele de Externe, Apărare, Economie și Mediu oferă acces la negocieri, reglementări și informație. Expertiza și afilierea profesională pot amplifica acest acces. Evaluarea trebuie să urmărească mandatul, echipa, rezultatele și răspunderea; nici prestigiul extern, nici lipsa unui anumit traseu profesional nu țin locul acestei examinări.⁶⁶

Cazul de integritate al lui Dominic Fritz, inclusiv hotărârea definitivă din 18 iunie 2026 privind conflictul de interese, cere separarea constatării juridice de disputele asupra consecințelor sale și de apărarea politică. Căile legale de contestare sunt legitime; standardul aplicat propriului lider trebuie însă să fie comparabil cu cel cerut adversarului. Consecințele încă disputate nu trebuie prezentate ca definitiv soluționate în afara actului competent.⁶⁷

Cazul a dobândit și o dimensiune europeană. În august 2026, liderii grupurilor PPE și Renew Europe au solicitat Comisiei Europene să intervină în legătură cu modificările legislației integrității care afectau mandatul lui Dominic Fritz, invocând statul de drept și plata unor fonduri PNRR de aproximativ 770 de milioane de euro. Demersul poate fi analizat ca o încercare de a transforma solidaritatea politică transnațională într-o pârghie asupra procesului legislativ intern. Argumentele juridice invocate trebuie însă evaluate distinct de interesul politic al semnatarilor. La 25 august, Comisia a confirmat primirea scrisorii și a precizat că legea urma să fie evaluată în cadrul celei de-a șasea cereri de plată; acest răspuns nu echivala cu acceptarea solicitării politice.⁶⁸

Pierderea finanțării de aproximativ 770 de milioane de euro, anunțată la sfârșitul lunii august, trebuie separată de această intervenție. Explicația publică privea

⁶⁵ Curtea Constituțională, Decizia nr. 85 din 24 februarie 2020, Monitorul Oficial nr. 195 din 11 martie 2020, în special paragrafele 106–108, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/223741>. AGERPRES, 20 și 24 aprilie, 4 și 15 mai 2026: declarațiile președintelui Nicușor Dan potrivit cărora nu va susține un guvern care să includă AUR și nici un guvern minoritar dependent de voturile acestuia; șeful statului a invocat distincția dintre forțe prooccidentale și antioccidentale.

⁶⁶ Parlamentul României, Hotărârea nr. 25 din 23 iunie 2025, anexa nr. 1 – lista Guvernului: Oana-Silvia Țoiu la Afaceri Externe, Liviu-Ionuț Moșteanu la Apărare, Radu-Dinel Miruță la Economie, Digitalizare, Antreprenariat și Turism și Diana-Anda Buzoianu la Mediu, Ape și Păduri; Camera Deputaților, componența grupurilor parlamentare în legislatura 2024–prezent.

⁶⁷ Curtea de Apel Timișoara, Decizia nr. 63/10 februarie 2026, ECLI:RO:CATIM:2026:010.000063; Înalta Curte de Casație și Justiție, decizia definitivă din 18 iunie 2026 privind recursul lui Dominic Fritz; TVR Info, «Pierde sau nu Dominic Fritz mandatul de primar? Ce spun specialiștii», 19 iunie 2026.

⁶⁸ Digi24, „Comisia Europeană anunță că legea ANI cu «amendamentul Fritz» va fi evaluată în cadrul ultimei cereri de plată a României”, 25 august 2026, <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/comisia-europeana-anunta-ca-legea-ani-cu-amendamentul-fritz-va-fi-evaluata-in-cadrul-ultimei-cereri-de-plata-a-romaniei-3921307>.

neadoptarea la termen a Legii salarizării, iar Comisia a constatat absența consensului politic și social necesar îndeplinirii reformei. Informațiile respective nu demonstrează că suma a fost pierdută pentru protejarea mandatului lui Fritz. Episodul evidențiază două mecanisme diferite: tentativa unor actori politici europeni de a influența o dispută internă și incapacitatea actorilor naționali de a îndeplini un angajament asumat. Confundarea lor ar transforma o succesiune de evenimente într-o relație cauzală nedovedită.⁶⁹

Întâlnirea din 16 august dintre Ilie Bolojan și președinta CCR, Elena-Simina Tănăsescu, prezentată ca administrativă, ilustrează necesitatea delimitării agendei publice. Simpla întâlnire nu demonstrează presiune asupra judecătorilor. Transparența obiectului și respectarea competențelor reduc însă suspiciunea că relațiile instituționale ar putea influența soluții judiciare.⁷⁰

Un material video intitulat „Cine este Dominic Fritz?” interpretează biografia și conexiunile sale drept explicație a influenței politice. Un asemenea material este relevant ca discurs public, nu ca probă autosuficientă. Naționalitatea, experiența profesională și contactele externe nu demonstrează dependență sau comandă. Pentru aceasta sunt necesare fapte verificabile despre finanțare, obligații și decizii coordonate.⁷¹

În cazul AUR, calificările național-conservator, suveranist, antioccidental și prorus nu sunt echivalente. Nicușor Dan a prezentat partidul drept antioccidental, iar lideri ai PPE au intervenit explicit în competiția politică românească împotriva lui George Simion. Interpretarea susținută în acest studiu este că asemenea delimitări îndeplinesc și o funcție de delegitimare a adversarului și de restrângere a alianțelor acceptabile, funcție care trebuie examinată separat de justificările de securitate invocate. Critica unor politici europene, conservatorismul și dezacordul privind modalitățile sprijinului pentru Ucraina nu demonstrează, prin ele însele, ostilitate față de Occident ori subordonare față de Rusia. Prezența delegației AUR în grupul Conservatorilor și Reformiștilor Europeni arată, de asemenea, că partidul participă la o familie politică europeană distinctă de PPE; poziția acesteia din urmă nu poate fi confundată cu poziția unanimă a Uniunii Europene.

În evaluarea noastră, transformarea acestor etichete în verdicte globale, fără examinarea programului, voturilor și acțiunilor concrete, servește competiția

⁶⁹ Digi24, „Prima reacție a Comisiei Europene după ce România a pierdut 770 de milioane de euro din PNRR din cauza Legii salarizării”, 31 august 2026, <https://www.digi24.ro/stiri/prima-reactie-a-comisiei-europene-dupa-ce-romania-a-pierdut-770-de-milioane-de-euro-din-pnrr-din-cauza-legii-salarizarii-3928269>.

⁷⁰ Digi24, „Precizările CCR în urma întâlnirii dintre președinta Simina Tănăsescu și premierul Ilie Bolojan”, 16 august 2026, <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/justitie/precizarile-ccr-in-urma-intalnirii-dintre-presedinta-simina-tanasescu-si-premierul-ilie-bolojan-3908585>.

⁷¹ Valer Kovacs, „Cine este Dominic Fritz?”, material video online.

pentru putere mai mult decât clarificarea orientării partidului. Nici afilierea europeană, nici declarațiile proprii nu îl absolvă însă de evaluare critică. Eventualele convergențe cu narațiunile Kremlinului trebuie analizate concret; acuzația de subordonare cere probe privind relații, finanțări ori coordonare. Amenințarea rusă face această rigoare mai necesară. Eticheta politică nu poate înlocui demonstrația și nici nu poate transforma alegătorii unui partid legal într-o categorie suspectă.

Anularea prezidențialelor din decembrie 2024 a creat o problemă de explicare publică proporțională cu gravitatea măsurii. Elena Lasconi a numit-o ulterior „complet antidemocratică”; declarația sa nu reprezintă o rezoluție oficială a USR. Partidul și-a retras apoi sprijinul pentru candidată și l-a susținut pe Nicușor Dan. În august 2026, Diana Buzoianu a descris intervenția CCR în cazul Fritz ca „a doua oară” când un „sistem pesedist” anulează rezultatul votului. Nu i se poate atribui, pe această bază, teza unui ordin extern.^{72,73}

Problema analitică este consecvența: legitimitatea controlului constituțional nu poate depinde numai de beneficiarul soluției. Contradicția politică nu demonstrează ilegalitatea hotărârii din 2024, dar poate adânci neîncrederea. Probe publicabile, motivări convingătoare și criterii egale sunt condiții ale apărării democratice.

Democracy Index 2024 a plasat România, cu 5,99 puncte, între „regimurile hibride”, pe fondul deteriorării procesului electoral și al anulării scrutinului. Ediția 2025 a readus-o între „democrațiile deficitare”. Clasificarea anterioară nu trebuie prezentată drept cea curentă a aceluiași indice. Revenirea nu elimină avertismentul, iar indicele nu este echivalentul unei hotărâri juridice. Concluzia privește vulnerabilitatea procedurilor și a încrederii, fără a presupune o dictatură sau coordonarea tuturor instituțiilor.⁷⁴

Administrație, economie și spațiul public

Administrația păstrează datele, procedurile și relațiile de lucru după schimbarea miniștrilor. Direcțiile tehnice, regulatorii, companiile de stat și autoritățile de management pot accelera ori amâna implementarea. Continuitatea

⁷²Associated Press, 19 aprilie 2025, interviu cu Elena Lasconi despre repetarea alegerilor prezidențiale: aceasta a calificat anularea din 2024 drept «completely anti-democratic» și a afirmat că, în opinia sa, nu fusese justificată; articolul consemnează și retragerea ulterioară a sprijinului USR pentru candidatura sa.

⁷³Diana Buzoianu, declarație publică din 17 august 2026 și interviu TVR Info din aceeași zi, în contextul deciziei CCR referitoare la legea integrității și mandatul lui Dominic Fritz: «E a doua oară în care sistemul pesedist, nemulțumit de votul oamenilor, anulează cu pixul CCR rezultatul unor alegeri». Nu a fost identificată în sursele verificate o declarație directă a sa privind un «ordin din afara țării».

⁷⁴Economist Intelligence Unit, Democracy Index 2024, publicat în 2025: România, scor 5,99 și clasificare «hybrid regime»; Economist Intelligence Unit, Democracy Index 2025, publicat în 2026: România a revenit în categoria «flawed democracy». Indicele utilizează 60 de indicatori grupați în cinci categorii și reprezintă o evaluare independentă, nu o calificare juridică oficială.

profesională este necesară; opacitatea și dependența de numiri temporare o pot transforma în putere fără răspundere clară. Demnitarul invocă procedura, aparatul invocă decizia politică, iar autorul rezultatului dispăre din vedere.

Datele OECD pentru România ilustrează decalajul dintre reguli și practică. În domeniul conflictelor de interese, România îndeplinește toate criteriile de reglementare analizate, dar numai o treime dintre criteriile de aplicare practică. Decalajul, observat și în cazul lobby-ului în Capitolul I, arată că transparența formală nu devine automat control efectiv.⁷⁵

Serviciile de informații ocupă o poziție distinctă în arhitectura puterii, deoarece furnizează evaluări asupra amenințărilor și dețin informații inaccesibile majorității actorilor politici. Informarea autorităților este o contribuție necesară la decizia publică, iar influența profesională exercitată prin analiză nu echivalează cu implicarea partizană. Limita este depășită atunci când capacitățile instituției sunt folosite pentru favorizarea unor persoane sau formațiuni în competiția politică. Pentru SRI, interdicția folosirii personalului în scopuri politice și limitele acțiunilor care afectează interesele partidelor sunt prevăzute expres de lege.⁷⁶

Riscul instituțional rezultă din asimetria dintre cei care produc evaluările și cei care decid pe baza lor. Selectarea temelor, momentul informării și prezentarea unor alternative drept riscuri de securitate pot restrânge spațiul deliberării politice. Aceste posibilități trebuie examinate prin documente și proceduri de control. Autoritatea aleasă păstrează răspunderea pentru decizie, inclusiv obligația de a solicita explicații, de a confrunța evaluările și de a distinge faptele de estimări. Prestigiul profesional al unei instituții nu poate înlocui această examinare.

Un precedent documentat este Decizia CCR nr. 26/2019, care a constatat un conflict juridic de natură constituțională generat de protocolul din 2009 dintre Ministerul Public și SRI, de anumite dispoziții ale protocolului din 2016 și de exercitarea necorespunzătoare a controlului parlamentar asupra SRI.⁷⁷ Cazul

⁷⁵ OECD, Anti-Corruption and Integrity Outlook 2026: Romania, 2026, date extrase la 7 martie 2026. România îndeplinea 100% dintre criteriile de reglementare și 33% dintre criteriile de practică privind conflictele de interese; în domeniul lobby-ului, 60% dintre criteriile de reglementare și 56% dintre cele de practică. Raportul analizează reformele introduse prin Legea nr. 49/2025 și Legea nr. 189/2025.

⁷⁶ Legea nr. 14/1992 privind organizarea și funcționarea Serviciului Român de Informații, art. 1 și 36, privind controlul parlamentar și interdicția folosirii personalului în scopuri politice; Hotărârea Parlamentului nr. 30/1993, republicată în Monitorul Oficial nr. 168 din 22 februarie 2018, în special art. 4–5, privind atribuțiile comisiei de control. Texte disponibile pe Portalul Legislativ: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/176565> și <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/198065>.

⁷⁷ Curtea Constituțională, Decizia nr. 26 din 16 ianuarie 2019, Monitorul Oficial nr. 193 din 12 martie 2019, dispozitivul, punctele 1–3. Constatarea privește Protocolul nr. 00750/4 februarie 2009 și, pentru Protocolul nr. 09472/8 decembrie 2016, dispozițiile art. 6 alin. (1), art. 7 alin. (1) și art. 9, precum și exercitarea

arată că mecanismele de cooperare instituțională pot depăși limitele competențelor legale și pot afecta raporturile dintre autoritățile statului. El justifică examinarea atentă a acestor mecanisme; atribuirea unor intervenții politice concrete în 2026 necesită documentarea fiecărei situații.

Controlul democratic trebuie evaluat prin capacitatea comisiilor parlamentare de a verifica activitatea, de a examina sesizările și de a urmări remediarea abaterilor. Protejarea surselor și metodelor trebuie însoțită de accesul legal al organismelor de control la informațiile necesare. Rapoartele publice pot prezenta concluzii și măsuri corective fără detalii operative. Răspunderea revine atât conducerilor serviciilor, pentru respectarea mandatului, cât și autorităților politice, pentru calitatea controlului și pentru orice încercare de instrumentalizare partizană.

Longevitatea excepțională a unor conducători ai instituțiilor de securitate ridică o problemă care depășește biografia persoanelor. Menținerea aceleiași conduceri pe durata mai multor mandate prezidențiale și a numeroase guverne poate asigura continuitate profesională, dar poate produce și o acumulare disproporționată de informație, relații, memorie instituțională și capacitate informală de influență. Investigațiile recente privind trecutul și poziția șefului Serviciului de Protecție și Pază au readus în atenție asimetria dintre caracterul temporar al puterii alese și permanența unor centre instituționale insuficient supuse unui control democratic transparent. Afirmările privind intervenția directă a acestora în formarea majorităților, numiri sau promovarea unor persoane nu sunt însă, în stadiul actual, demonstrate public.⁷⁸

Capitalul românesc și cel străin sunt eterogene. Ambele pot investi, inova și crea locuri de muncă; ambele pot utiliza poziția strategică, expertiza finanțată și posibilitatea relocării pentru a influența decizia. Energia, finanțele, telecomunicațiile, tehnologia, infrastructura, apărarea, sănătatea și comerțul concentrează mize importante. Companiile de stat pot realiza obiective strategice sau distribui conjunctural funcții, contracte și dividende.

Organizațiile patronale și profesionale furnizează informație utilă, dar accesul asimetric poate exclude interesele fără reprezentare. În achiziții, caietul de sarcini, calificarea, subcontractarea, actele adiționale și controlul execuției arată mai mult decât anunțul politic. Repetarea relației comerciale nu dovedește

necorespunzătoare a controlului parlamentar asupra SRI. Instanțele și Ministerul Public au fost obligate să verifice, în cauzele pendinte, eventualele încălcări ale competenței organelor de urmărire penală.
<https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/211779>.

⁷⁸Alexandra Șerban, „Biografia ascunsă a generalului Pahontu: a făcut parte din trupele de represiune ale lui Ceaușescu și a participat la masacrul din 21 decembrie 1989”, Recorder, 26 august 2026, <https://recorder.ro/biografia-ascunsa-a-generalului-pahontu-a-facut-parte-din-trupele-de-represiune-ale-lui-ceausescu-si-a-participat-la-masacrul-din-21-decembrie-1989/>.

clientelism; concentrarea contractelor, restricțiile nejustificate și proximitățile personale justifică verificarea de caz.

Societatea civilă și universitățile influențează definirea problemelor, datele, formarea experților și mobilizarea. Expertiza nu este însă sinonimă cu reprezentativitatea. Finanțarea internă sau externă trebuie evaluată prin transparență, autonomie metodologică și pluralitatea accesului. Relația devine problematică atunci când aceiași actori formulează, implementează și evaluează politica fără control, iar accesul lor exclusiv este prezentat ca acord al societății.

Presa și platformele stabilesc costul reputațional al deciziei prin selecție, repetiție și distribuirea atenției. Televiziunile și comunitățile digitale ating publicuri diferite. Raportul Comisiei Europene din iulie 2026 constată numai progrese limitate privind guvernanta și independența editorială a serviciilor publice de media. Proprietatea, publicitatea publică și politică, relațiile comerciale și accesul la date contează și în presa privată.⁷⁹

O dezvăluire poate fi adevărată și totodată publicată într-un moment ales pentru efect politic. Trebuie examinate separat conținutul, circuitul și momentul. Proveniența nu anulează adevărul, iar adevărul nu exclude instrumentalizarea. Scurgerile de documente, investigațiile și tăcerile pot transforma jurnalismul în instrument al confruntării dintre grupări. Verificarea faptelor rămâne indispensabilă, cu metodologie deschisă, corectarea erorilor și separarea faptului de interpretare.⁸⁰

Dimensiunea externă și răspunderea națională

UE, NATO, partenerii și instituțiile financiare influențează România prin norme, fonduri, informație, securitate și piețe. Participarea rezultă din angajamente asumate; efectele sale distribuționale rămân însă de evaluat. PNRR, procedura de deficit excesiv și obligațiile de apărare limitează unele opțiuni și oferă resurse. Trebuie distinse cerința juridică, recomandarea tehnică și alegerea internă, pentru ca invocarea Bruxelles-ului să nu ascundă responsabilitatea națională.

Evaluarea S&P din 2 octombrie 2026 oferă un reper concret pentru riscurile financiare ale blocajului politic. Agenția a menținut ratingul României la BBB-, cu perspectivă negativă, avertizând că prelungirea procesului de formare a guvernului ar putea împiedica reducerea deficitului în 2027 și 2028.⁸¹ Consolidarea bugetară presupune și o alegere politică asupra distribuirii

⁷⁹Comisia Europeană, 2026 Rule of Law Report – Country Chapter on the rule of law situation in Romania, SWD(2026) 923 final, 17 iulie 2026. Comisia constată progrese limitate în întărirea regulilor și mecanismelor pentru guvernanta independentă și independența editorială a serviciilor publice de media.

⁸⁰Sergiu Toader, „Putorile statului. România nu a eșuat săptămâna aceasta, România așa funcționează”, Sergiu's Dishes, 29 august 2026, <https://sergiutoader.substack.com/p/putorile-statului>.

⁸¹AGERPRES, „Standard & Poor's a confirmat ratingul suveran al României la nivelul BBB-/A-3”, 2 octombrie 2026, relatare a comunicatului S&P.

costurilor. Programul viitorului cabinet trebuie evaluat și prin îmbunătățirea colectării veniturilor, eficiența cheltuielilor și protejarea investițiilor și a populației vulnerabile. Susținerea internă a acestei traiectorii fiscale depinde și de explicarea publică a efectelor economice și sociale ale măsurilor propuse.

Poziția la Marea Neagră, războiul din Ucraina și apartenența occidentală sporesc valoarea strategică a României, dar și expunerea. Statele Unite își distribuie resursele global; România are nevoie de propria capacitate de apărare, alături de garanțiile aliate. Uniunea Europeană nu este un actor omogen: Germania, Franța, Italia, Polonia, Austria și Ungaria au interese economice, energetice și geopolitice distincte. Negocierea cere identificarea concretă a convergențelor și diferențelor.

Parteneriatul strategic și calitatea guvernării interne operează pe planuri distincte, deși se condiționează reciproc. O analiză americană publicată în septembrie 2026 apreciază continuitatea orientării transatlantice a României, dar identifică instabilitatea politică și impredictibilitatea reglementărilor drept obstacole pentru investițiile de durată. Documentul recomandă consolidarea cooperării economice, energetice și de securitate, din perspectiva intereselor americane. Această asociere evidențiază o limită a legitimării externe: încrederea acordată statului ca aliat nu certifică performanța guvernanților și nu compensează slăbiciunile administrației. Importanța strategică devine avantaj național durabil în măsura în care instituțiile o transformă în infrastructură, competențe, activitate economică și servicii publice.

Aceeași analiză evidențiază rolul cooperării instituționale, al schimburilor educaționale și al contactelor profesionale în consolidarea relației bilaterale.⁸² Aceste legături pot facilita circulația competențelor și apropierea priorităților, fără ca existența lor să demonstreze, prin ea însăși, subordonarea deciziei.

Evaluarea trebuie să urmărească transparența, reciprocitatea, controlul democratic și capacitatea instituțiilor românești de a negocia obiective proprii. Criteriul relevant este măsura în care participarea la asemenea rețele întărește capacitatea internă de decizie și produce beneficii publice verificabile.

Investiția străină trebuie evaluată prin valoare adăugată, furnizori locali, cercetare, fiscalitate și dependențe, fără reducerea sa la comandă externă. Finanțările pot orienta agenda către prioritățile eligibile; statul trebuie să le integreze într-o strategie proprie. Relațiile cu China, Turcia și statele Golfului implică oportunități comerciale, logistice și tehnologice, dar și verificarea

⁸² Jordan Embree și Anthony B. Kim, „U.S.–Romanian Relations: A Pivotal Partnership in an Unstable Region”, The Heritage Foundation, Backgrounder, nr. 3978, 8 septembrie 2026, pp. 3–5, 6–10 și 17–18, <https://www.heritage.org/global-politics/report/us-romanian-relations-pivotal-partnership-unstable-region> (consultat la 9 septembrie 2026). Documentul formulează recomandări adresate Congresului și administrației americane; nu reprezintă o poziție oficială a Guvernului SUA.

dependențelor critice. Rusia constituie o amenințare distinctă, care nu justifică folosirea nediferențiată a etichetei „prorus”.

Influența externă poate opera prin modificarea costului alternativelor disponibile pentru decident. O prioritate asociată accesului la finanțare, piețe sau cooperare tehnologică poate câștiga greutate în raport cu alte obiective interne. În cazul PNRR, condiționarea plăților de îndeplinirea jaloanelor și țințelor convenite conferă calendarului reformelor o miză financiară directă.⁸³ Efectul asupra deciziei depinde și de capacitatea României de a negocia angajamentele, de a organiza implementarea și de a evalua distribuția costurilor.

Un alt mecanism privește transformarea relațiilor internaționale în avantaje politice interne. Sprijinul politic, expertiza și relațiile profesionale pot fi valorificate de actori români pentru a-și consolida accesul și credibilitatea. Analiza trebuie să urmărească, prin urmare, și inițiativa internă: cine solicită sprijinul, ce obiectiv urmărește și ce beneficiu obține. Interacțiunea poate exprima cooperare legitimă, negociere reciprocă ori presiune; stabilirea unei subordonări cere identificarea obligațiilor și a intervențiilor concrete.

Evaluarea unei decizii trebuie să reconstruiască traseul dintre solicitarea externă, negocierea internă și actul adoptat: baza juridică, participării, alternativele discutate, beneficiarii și costurile. O recomandare sau o preferință a unui partener trebuie identificată ca atare. Invocarea unei obligații presupune precizarea temeiului, a consecințelor nerespectării și a posibilităților de negociere. O asemenea examinare permite discutarea presiunilor externe fără a transforma contactele profesionale ori convergența intereselor în dovezi de comandă politică.

Clasamentele și evaluările externe sunt repere supuse examinării metodologice. Accesul la informații clasificate cere discreție operațională, fără a exclude controlul costurilor și obiectivelor. Responsabilitatea decisivă rămâne a instituțiilor românești: să negocieze, să explice și să valorifice apartenențele în interes public.

În interimat, centrul de greutate se deplasează: Președinția inițiază formarea majorității, partidele și Parlamentul dețin cheia politică, administrația asigură continuitatea, iar actorii economici, civici și media influențează costurile și opțiunile. Un diagnostic public descrie criza drept luptă pentru „infrastructura

⁸³ Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență, cu modificările ulterioare, art. 24, privind evaluarea îndeplinirii jaloanelor și țințelor, autorizarea plăților și suspendarea integrală sau parțială a acestora în cazul neîndeplinirii condițiilor. <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj?locale=ro>.

decizională a statului român”. Metafora conflictului generalizat nu trebuie luată literal. Ipoteza utilă este verificabilă: instituțiile sunt folosite repetat pentru neutralizarea adversarului, iar efectul persistent este slăbirea capacității statului? Sincronizarea demonstrată, documentele și fluxurile de resurse pot susține răspunsul; simpla convergență nu dovedește un comandament ascuns.⁸⁴ Deficitul de încredere descris în Capitolul I accentuează problema răspunderii: ieșirea din blocaj cere explicarea publică a alternativelor, a costurilor și a responsabilităților instituționale.⁸⁵

Poziționările de la sfârșitul lui august 2026 propun două surse de relansare a legitimității. PSD, prin „Acordul celor zece priorități naționale” din 31 august, invită partidele, sindicatul, patronatele, administrațiile locale și societatea civilă să susțină un guvern cu mandat de 24 de luni, responsabilități și evaluare publică. Testul este autonomia participanților: pot controla decizia sau doar legitimează o înțelegere a conducerilor?⁸⁶

AUR cere alegeri anticipate, încercând să transforme neîncrederea în negocierea existentă într-un nou mandat electoral. Votul este o resursă democratică fundamentală, dar afirmația că anticipatele sunt singura soluție legitimă rămâne poziție de partid. Ambele propuneri trebuie evaluate prin fezabilitate, reprezentare, calendar și capacitate de implementare, nu numai prin promisiunea depășirii blocajului.⁸⁷

Respingerea a două solicitări de investiție nu face alegerile anticipate obligatorii: dizolvarea Parlamentului rămâne o posibilitate exercitată în condițiile articolului 89 din Constituție. Riscurile economice pot justifica preferința pentru continuarea negocierilor, dar trebuie comparate public cu efectele prelungirii interimatului. Declarația de la Praga, prin care președintele a invocat mesajul „nu alegeri anticipate” primit de la investitorii care finanțează România, este criticabilă prin modul de justificare a deciziei. Preferința creditorilor riscă să fie prezentată ca o limită a unei competențe constituționale. Creditorii pot evalua riscul și modifica prețul finanțării;

⁸⁴ *Curs de Guvernare*, 27 august 2026, <https://cursdegovernare.ro/cristian-grosu-razboiul-civil-pentru-romania-iliberala-o-toamna-care-poate-fi-decisiva.html>.

⁸⁵ OECD, OECD Survey on Drivers of Trust in Public Institutions 2026 Results – Country Note: Romania, date culese în 2025 și publicate în 2026. Încredere ridicată sau moderată: guvern național 30%, partide politice 18%, administrație publică națională 29%; 23% dintre respondenți considerau că sistemul politic le permite să influențeze acțiunea guvernului.

⁸⁶ Digi24, „Acordul celor 10 priorități naționale de care PSD condiționează guvernarea”, 31 august 2026, <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/politica/document-acordul-celor-10-prioritati-nationale-de-care-psd-conditioneaza-guvernarea-3928733>.

⁸⁷ AGERPRES, „AUR a adoptat în unanimitate o rezoluție pentru organizarea de alegeri anticipate”, 30 august 2026, <https://agerpres.ro/politic/2026/08/30/aur-a-adoptat-in-unanimitate-o-rezolutie-pentru-organizarea-de-alegeri-anticipate--1589085>.

alegerea soluției constituționale și răspunderea pentru aceasta aparțin autorităților române. Relația este, de altfel, una de interdependență: instituțiile care dețin titluri de stat sunt și ele interesate de stabilitatea României. Președintele trebuie să explice natura mesajelor primite, alternativele evaluate și motivele propriei alegeri. Invocarea generică a finanțatorilor diluează răspunderea politică și transformă vulnerabilitatea bugetară într-un argument de autoritate.⁸⁸

IV. USR: de la resursa civică la proba guvernării

USR oferă un caz distinct de conversie a capitalului civic și profesional în putere politică. Asociația Salvați Bucureștiul, creată în 2006, apoi Uniunea Salvați Bucureștiul și extinderea națională din 2016 au construit o identitate bazată pe intervenție civică, integritate și competență. Originea explică o resursă de legitimare, fără a garanta rezultatul guvernării.⁸⁹

Recrutarea din profesii, companii, universități și activism a lărgit oferta de cadre. Fuziunea cu PLUS, finalizată în aprilie 2021, a adăugat experiențe și conexiuni, dar conflictele și plecările au arătat dificultatea integrării organizaționale. Moralitatea declarată și competența sectorială nu înlocuiesc reprezentarea socială, negocierea și conducerea unei administrații. A pretinde un standard ridicat este legitim; a-l transforma în prezumție permanentă de superioritate împiedică evaluarea propriilor eșecuri.⁹⁰

Cooperarea din 2018 cu o coaliție de 24 de organizații pentru reforma electorală exemplifică legătura dintre partid și societatea civilă. Statutele, protocoalele, finanțările și rezultatele trebuie analizate concret. ONG-urile nu formează un bloc omogen și nu sunt proprietatea unui partid. Relația poate deschide politica spre expertiză, dar accesul repetat al acelorași medii riscă să lase slab

⁸⁸ AGERPRES, «VIDEO Nicușor Dan despre anticipate: Sunt un om responsabil...», 1 octombrie 2026, relatarea declarațiilor de la Praga din 30 septembrie 2026, <https://agerpres.ro/politic/2026/10/01/nicutor-dan-despre-anticipate-sunt-un-om-responsabil-nu-ne-jucam-cu-soarta-tarii-ca-sa-vedem-ce-iese--1598595>. Gheorghe Piperea, europarlamentar, comentariu privind declarațiile prezidențiale de la Praga (text furnizat pentru documentare). Autorul contestă credibilitatea presiunilor atribuite finanțatorilor, invocând expunerea băncilor și a fondurilor de pensii la titlurile de stat românești. În opinia sa, consecințele asupra acestor instituții ar împiedica retrogradarea României la categoria speculativă. El leagă dobânzile ridicate de menținerea ratingului aproape de pragul „junk”, invocă o comparație cu Albania și susține că retragerea unei bănci presupune fie lichidarea îndelungată a activității, fie preluarea acesteia de altă instituție. Concluzia sa este că autoritățile trebuie să reziste presiunilor politice ale finanțatorilor. Afirmările sunt redactate ca poziție a autorului comentariului: expunerea financiară nu exclude o retrogradare, iar comparațiile între dobânzi necesită verificarea monedei, scadenței și datei de referință.

⁸⁹ USR, istoricul formațiunii: transformarea Uniunii Salvați Bucureștiul în Uniunea Salvați România după alegerile locale din 2016; Ioan-Alexandru Gliga, «Political Parties Rooted in Civil Society. The Case of the Save Romania Union (USR)», studiu privind originile partidului în Asociația Salvați Bucureștiul și societatea civilă bucureșteană.

⁹⁰ USR, «USR și PLUS au fuzionat. Decizia Curții de Apel București, definitivă», 16 aprilie 2021. Partidul a prezentat fuziunea drept reunire a energiilor de schimbare și reformă din societatea românească.

reprezentate interesele muncitorilor, pensionarilor, comunităților rurale și orașelor mici. Reprezentativitatea se verifică prin pluralitatea vocilor și influența lor efectivă asupra programului.⁹¹

Afilierea liberală europeană, orientarea pro-UE și pro-NATO și sprijinul primit în 2019 din medii politice din Franța, Austria, Spania și Germania au oferit vizibilitate și acces. Aceste relații sunt resurse politice legitime, nu probe ale unei subordonări ilicite. Ele devin vulnerabilitate când validarea externă este folosită pentru a închide discuția internă sau când compatibilitatea cu o agendă tehnică este prezentată drept singura politică posibilă. Mandatul intern rămâne necesar pentru alegerea priorităților și distribuirea costurilor.⁹²

Interesul național nu aparține exclusiv unei familii politice. Analizele regionale despre securitatea României, Ucraina, Republica Moldova și integrarea europeană, inclusiv cele ale German Marshall Fund, descriu un context strategic mai larg decât USR. Evaluarea partidului trebuie să urmărească felul în care opțiunile energetice, industriale, militare și de mediu produc beneficii, costuri și capacitate proprie. Convergența cu partenerii este importantă, dar nu scutește autoritățile de justificarea avantajului concret pentru cetățeni.⁹³

Standardul de integritate este credibil când regulile cerute adversarului se aplică și propriilor reprezentanți. Cazurile Dominic Fritz și Clotilde Armand, inclusiv formula „Justiția lui Ciolacu”, arată tensiunea dintre apărarea legală și delegitimarea instituției care pronunță o soluție nefavorabilă. Exercițarea căilor de atac nu este dublu standard; schimbarea criteriului după identitatea persoanei poate fi. Aceeași problemă apare în declarațiile despre CCR analizate anterior. Nici acuzația politică, nici prestigiul reformist nu pot substitui actul juridic și examinarea motivării sale.⁹⁴

Guvernarea solicită prioritizare, coordonare, negociere bugetară și evaluarea efectelor sociale. Echipele restrânse de specialiști pot produce soluții bune, dar neîncrederea generalizată în administrație și tratarea compromisului ca abatere morală pot împiedica implementarea. Rezistența instituțională există; invocarea

⁹¹USR, «USR a lansat, alături de alte 24 de ONG-uri, o inițiativă de reformare a legislației electorale», 2018; Statutul USR, atribuțiile Comitetului Politic privind protocoalele de colaborare cu patronatele, confederațiile sindicale și alte structuri ale societății civile.

⁹²ALDE Party, «Member Parties – Romania»: USR este partidul membru din România; USR, mitingul Alianței 2020 USR–PLUS din 2019, la care au fost prezentate mesaje de susținere din partea unor reprezentanți ai La République En Marche, NEOS, Ciudadanos și FDP.

⁹³German Marshall Fund of the United States, «Romania: A New Foreign Policy Agenda», 2025. Analiza descrie trecerea noii administrații de la o abordare concentrată asupra interesului național la legarea securității României de aceea a Ucrainei, Republicii Moldova și Europei; constatarea nu privește exclusiv USR.

⁹⁴Înalta Curte de Casație și Justiție, decizia definitivă din 18 iunie 2026 privind recursul lui Dominic Fritz împotriva raportului ANI; declarațiile publice ale Clotildei Armand după respingerea contestației sale împotriva raportului ANI, decembrie 2024. Situațiile juridice și sancțiunile aplicabile sunt diferite și nu sunt prezentate drept cauze identice.

ei repetată fără analiza propriilor erori reduce învățarea. Rezultatul trebuie comparat cu obiectivul, resursele și timpul efectiv disponibil.

Trei experiențe care trebuie diferențiate

Cabinetul Cioloș, instalat la 17 noiembrie 2015, nu a fost un guvern USR. El reprezintă un precursor de recrutare și legitimare: Cristian Ghinea a ajuns ulterior în USR, iar Dacian Cioloș a construit PLUS. Schimbarea a patru miniștri în 2016 și victoria electorală ulterioară a PSD indică limitele transformării legitimității tehnocratice în susținere politică durabilă. Întregul bilanț al acelui cabinet nu poate fi atribuit retroactiv USR.⁹⁵

Participarea USR PLUS din decembrie 2020 până în septembrie 2021, de aproximativ opt luni, a inclus un vicepremier și șase ministere. Demiterea lui Stelian Ion, conflictul cu Florin Cîțu și disputa privind Anghel Saligny au precedat retragerea miniștrilor. Partidul invocă rezultate în PNRR, infrastructură și anticorupție; acestea trebuie evaluate sectorial și diferențiate de obiectivele încă neimplementate. Durata scurtă limitează atribuirea rezultatelor de termen lung, dar nu elimină răspunderea pentru decizia de coaliție. Încercarea ulterioară a lui Cioloș de a forma un cabinet monocolor fără majoritate a expus insuficiența legitimității profesionale în absența aritmeticii parlamentare.⁹⁶

Participarea din 2025–2026 a adus portofolii importante și obligația de a răspunde pentru rezultate împreună cu partenerii. Prăbușirea coaliției nu poate fi imputată numai USR. Totuși, există o tensiune între apelul la reînnoirea mandatului prin alegeri și prezentarea propriilor profesioniști ca indispensabili, în lipsa unei majorități proprii. Bilanțul trebuie să distingă realizările sectoriale de eșecul construirii unei formule politice durabile.

Poziția guvernamentală a USR a depășit ponderea sa parlamentară. În formula constituită în iunie 2025, partidul, care obținuse aproximativ 12,7% din mandatele Parlamentului și reprezenta circa 19,5% din majoritatea inițială, a primit patru dintre cele șaisprezece ministere, inclusiv Externele și Apărarea. Această concentrare de portofolii strategice a rezultat din negocierea politică acceptată de PSD și PNL, alături de ceilalți parteneri. Relația cu președintele a adăugat o dimensiune distinctă: conducerea USR acceptase public ca acesta să solicite schimbarea titularilor de la Externe și Apărare în funcție de evaluarea performanței lor. Accesul astfel obținut impune o exigență sporită privind

⁹⁵Decretul Președintelui României nr. 857/17 noiembrie 2015 și Hotărârea Parlamentului nr. 45/2015 privind învestirea Guvernului Dacian Cioloș; bilanțul mandatului publicat la încheierea anului 2016. Guvernul a precedat constituirea USR ca partid național, dar mai mulți membri ai săi au intrat ulterior în USR, PLUS sau formațiuni desprinse din acestea.

⁹⁶USR, «Miniștrii USR PLUS și-au dat demisia din guvernul condus de Florin Cîțu», 6 septembrie 2021; USR, lista portofoliilor și bilanțul celor opt luni de participare la guvernare. Formațiunea a deținut vicepremierul și ministerele Investițiilor și Proiectelor Europene, Justiției, Transporturilor, Sănătății, Economiei și Digitalizării.

competența și rezultatele. Răspunderea pentru selecția și menținerea miniștrilor revine atât partidului care îi propune, cât și celor care îi susțin politic.

Critica studiului privește insuficienta confirmare în guvernare a promisiunii de competență, concentrarea socială a recrutării și aplicarea inegală a standardelor. Ea nu presupune absența oricărei realizări sau incompetența fiecărui membru. Aceeași grilă trebuie aplicată partidelor tradiționale și celor care solicită pentru prima dată acces executiv.⁹⁷

Coalițiile sunt relații schimbătoare între organizații cu resurse diferite. Opoziția poate controla agenda și veto-ul, guvernarea dispune de informație și instrumente administrative, iar condiționalitățile externe modifică raportul dintre ele. Cooperarea PSD–AUR pentru demitere și apropierea PNL–USR nu demonstrează identitate strategică. Investigațiile și scurgerile de informație pot influența negocierile; momentul favorabil unei tabere justifică întrebări, fără a constitui singur dovada coordonării. Analiza urmărește decizia și beneficiul verificabil, evitând transformarea întregii competiții într-o singură explicație conspirativă.

V. Când influența devine captură

Influența devine captură atunci când accesul particular se transformă într-o orientare persistentă a deciziei, protejată de slăbirea controlului. Nu orice politică favorabilă unei companii sau profesii este captură: poate răspunde unui obiectiv legitim și unor costuri justificate. Diagnosticul cere identificarea mecanismului, a beneficiarului și a alternativelor excluse.

OECD definește capturarea politicilor drept orientarea constantă sau repetată a deciziilor publice departe de interesul public și către interesul unei persoane ori al unui grup particular. Definiția conține trei elemente care trebuie păstrate: repetiția, devierea de la interesul public și beneficiul particular. O decizie controversată, o întâlnire nedeclarată sau o măsură favorabilă unei industrii pot constitui indicii; singure, ele nu demonstrează capturarea.⁹⁸

Cinci indicii trebuie examinate împreună: acces privilegiat și stabil; dependență materială sau cognitivă a instituției; beneficii disproporționate; neutralizarea controlului; persistență dincolo de alternanța politică. Un indiciu izolat poate

⁹⁷USR, «Ce au făcut miniștrii USR la guvernare», 19 iunie 2022, și «Măsurile anticorupție luate de miniștrii USR», 9 decembrie 2021. Sursele reprezintă bilanțul propriu al partidului și trebuie confruntate cu evaluări administrative și rezultate ulterioare.

⁹⁸OECD, Preventing Policy Capture: Integrity in Public Decision Making, OECD Public Governance Reviews, 2017, <https://doi.org/10.1787/9789264065239-en>. OECD definește policy capture drept orientarea constantă sau repetată a deciziei publice departe de interesul public și către un interes particular.

avea altă explicație. Acumularea lor, documentată pe un sector și o perioadă, permite un diagnostic mai puternic decât acuzația globală de „stat capturat”.

Dependența cognitivă merită atenție: o instituție poate păstra autonomia formală, dar poate utiliza numai datele și opțiunile actorului interesat. Controlul semnăturii nu mai garantează atunci controlul alegerii. Remediul presupune capacitate proprie de analiză și acces la expertiză concurentă.

Formele capturii

Captura de reglementare folosește asimetria dintre industria care cunoaște sectorul și autoritatea care trebuie să îl controleze. Literatura Băncii Mondiale arată că mecanismul nu cere întotdeauna corupție directă. În energie, comunicații, sănătate, infrastructură, finanțe și mediu, derogările repetate, mobilitatea netransparentă între regulator și industrie și absența sancțiunilor pot proteja interese particulare. Soluția este consultarea deschisă, cu date și opinii alternative; izolarea autorității de cunoașterea sectorului ar produce altă vulnerabilitate.⁹⁹

Captura administrativă păstrează instituția, dar îi schimbă misiunea practică. Numirile dependente, interimatele, reorganizarea repetată, reducerea la tăcere a avertizorilor și dispariția memoriei documentare pot face controlul inefficient. Constatările europene privind vulnerabilități sectoriale susțin examinarea acestor mecanisme, fără a demonstra automat capturarea întregului stat. Contează dacă instituția poate investiga beneficiarul, corecta eroarea și rezista schimbării protectorului.¹⁰⁰

Captura economică produce rente prin contracte, bariere de intrare, monopoluri, scutiri și transferarea pierderilor către buget. Un circuit firmă–contract–media–decident poate reuni operațiuni individuale legale într-o dependență sistemică. Investigația urmărește concurența efectivă, prețul, modificarea contractelor, calitatea livrată și sancțiunile. Legalitatea fiecărei etape este necesară, dar nu epuizează evaluarea rezultatului cumulat.

Captura informațională poate funcționa fără cenzură explicită: finanțare opacă, proprietate concentrată, dependență de publicitate și certificare reciprocă a surselor. Problemele de independență media semnalate în rapoartele europene cer examinarea acestor relații. Viralitatea nu dovedește autenticitatea, iar audiența redusă nu dovedește cenzura. Chiar verificarea faptelor devine

⁹⁹World Bank, Anticorruption in Transition: A Contribution to the Policy Debate, capitolul privind conceptul de state capture. Raportul distinge influența obișnuită de formele ilicite, ilegite și netransparente prin care sunt modelate legile, regulile și deciziile instituțiilor statului.

¹⁰⁰Comisia Europeană, 2025 Rule of Law Report, Country Chapter on the Rule of Law Situation in Romania, 8 iulie 2025. Evaluarea acoperă justiția, cadrul anticorupție, pluralismul media și mecanismele de control instituțional și formulează recomandări sectoriale.

vulnerabilă dacă exclude metodele concurente, ascunde finanțarea sau confundă preferința cu adevărul verificabil.¹⁰¹

Captura ideologică nu este simplul consens între experți. Ea apare când o interpretare devine imună la date contrare, aceiași actori controlează formularea și evaluarea, iar alternativele sunt excluse prin etichete morale. Testul este permeabilitatea: pot intra alte dovezi și alte interese, iar concluzia poate fi revizuită? Pluralismul nu obligă la validarea afirmațiilor false, ci la criterii publice și aplicate consecvent.

Criza accelerează decizia și poate concentra temporar puterea. Urgența justifică uneori proceduri speciale, cu limite, motivare și control ulterior; permanentizarea excepției favorizează dependențele.

Consultarea târzie, semnalată de OECD în cazul României, favorizează actorii care au avut acces înaintea publicării proiectului și au putut influența premisele acestuia. Dacă alternativele au fost deja restrânse, participarea celorlalte grupuri riscă să devină o validare a unui text aproape încheiat.¹⁰²

Derogările și consultarea scurtată pot transforma soluția provizorie în regulă. În același timp, criza poate expune relațiile ascunse și poate activa controlul reciproc. Evaluarea GRECO din ianuarie 2026, cu opt dintre cele treisprezece recomandări îndeplinite și cinci rămase, arată progres și obligații restante, nu justifică un verdict de captură totală. Diagnosticul trebuie localizat și actualizat pe dovezi.¹⁰³

Cum se verifică ipoteza

Investigația pornește de la o decizie identificabilă. Se reconstruiesc problema inițială, participanții, documentele, variantele, sursele de expertiză, contractele și beneficiarii. Se compară justificarea cu rezultatul și cu opțiunile fezabile respinse. Relațiile personale pot indica unde trebuie căutate probele, dar nu înlocuiesc lanțul documentar.

OECD recomandă patru linii complementare împotriva capturării politicilor: participarea unor interese divergente, transparență și acces la informație, răspundere instituțională și politici de integritate capabile să identifice și să

¹⁰¹Comisia Europeană, 2025 Rule of Law Report – methodology and list of topics, secțiunea privind pluralismul media: transparența proprietății, independența editorială, interferența politică și alocarea echitabilă și transparență a publicității de stat.

¹⁰²OECD, Open Government Review of Romania, OECD Public Governance Reviews, 2023, <https://doi.org/10.1787/ff20b2d4-en>. OECD observă că participarea este concentrată în mare măsură asupra consultării proiectelor de acte normative și intervine târziu în ciclul politicilor publice.

¹⁰³GRECO, Addendum to the Second Compliance Report on Romania, Fourth Evaluation Round, GrecoRC4(2025)4, publicat la 22 ianuarie 2026, par. 38–43. GRECO constată implementarea satisfăcătoare a opt din 13 recomandări și progrese substanțiale privind lobby-ul, dar menține cinci recomandări restante.

reducă riscul. Acestea oferă și grila noastră de verificare: cine a avut acces, ce a devenit public, cine răspunde și ce mecanism previne conflictul de interese.¹⁰⁴

Ipoteza trebuie să poată fi infirmată. Dacă o altă explicație — incapacitate, eroare, constrângere legală sau compromis transparent — explică mai bine cazul, concluzia se schimbă. Acuzația de captură poate fi ea însăși capturată: un grup o folosește pentru a discredita controlul care îl incomodează ori pentru a înlocui rețeaua rivală cu propria rețea. Aceleași criterii trebuie aplicate tuturor taberelor și tuturor finanțărilor.

Cadrul OECD privind integritatea publică leagă prevenirea capturii de gestionarea conflictelor de interese, transparența activității de lobby, finanțarea politică și accesul echitabil al părților interesate la procesul decizional.¹⁰⁵

Aceste garanții trebuie susținute prin profesionalizarea statului și diversificarea expertizei pe care o utilizează. Instituțiile pot astfel compara interesele, justifica alegerea și evita dependența de un singur furnizor de informație, păstrând răspunderea pentru actul final.

VI. Vulnerabilități și capacitate strategică

România a realizat modernizare și integrare, dar rezultatele depind prea des de presiunea crizei, finanțări temporare și persoane izolate. Fragilitatea este cumulativă: tranziție, migrație, patronaj, centralizare și reforme incomplete. Vulnerabilitatea nu înseamnă absența succeselor, ci dificultatea de a le transforma în rutine durabile.

OECD apreciază că România a realizat o convergență substanțială a veniturilor și productivității, susținută de integrarea în piețe, de investiții și de fondurile europene, dar identifică fragmentarea instituțională, instabilitatea legislativă și slăbiciunile planificării și implementării drept obstacole persistente. Contradicția este centrală: țara poate progresa mai repede decât instituțiile sale, iar succesul economic poate masca pentru o vreme deficitul de capacitate politică.¹⁰⁶

În acest context, riscul iliberal românesc ar putea avea o configurație diferită de modelele bazate pe concentrarea puterii în jurul unui singur lider sau partid. România pare mai expusă unui iliberalism fragmentat, în care instituțiile democratice continuă să existe și să concureze, dar capacitatea lor de a produce

¹⁰⁴OECD, Preventing Policy Capture: Integrity in Public Decision Making, 2017. Cele patru strategii sunt: implicarea intereselor divergente, transparența și accesul la informație, promovarea răspunderii și politicile organizaționale de integritate pentru identificarea și reducerea riscului de captură.

¹⁰⁵OECD, Public Integrity Handbook, capitolul «Participation», 2020. Cadrul leagă prevenirea capturării politicilor de gestionarea conflictelor de interese, declararea activelor și intereselor, transparența lobby-ului și integritatea finanțării partidelor și campaniilor.

¹⁰⁶OECD, OECD Economic Surveys: Romania 2026, Executive Summary, 16 martie 2026, <https://doi.org/10.1787/4844067e-en>. Raportul evidențiază convergența veniturilor și productivității, precum și nevoia de planificare strategică, reducere a fragmentării instituționale și stabilitate legislativă.

decizii coerente este erodată de centre informale de veto, autonomii instituționale insuficient controlate și rețele care pot bloca, întârzia ori deturna implementarea. Nu avem neapărat un centru suficient de puternic pentru a domina statul, ci mai multe centre suficient de puternice pentru a împiedica funcționarea lui unitară. Tocmai această policentricitate face dificilă stabilirea răspunderii: fiecare actor controlează o etapă, dar niciunul nu își asumă rezultatul întregului proces. Fragmentarea puterii nu constituie, în sine, iliberalism; calificarea devine relevantă atunci când mecanismele de veto restrâng reprezentarea, exercitarea drepturilor sau controlul democratic.

În aceeași logică trebuie examinată și ipoteza „înapoierii controlate”. Persistența reformelor amânate, a administrațiilor ineficiente, a infrastructurilor incomplete sau a industriilor strategice menținute sub potențial poate produce rente economice, avantaje electorale și dependențe externe. Totuși, beneficiul obținut de anumite grupuri nu demonstrează automat existența unui plan coordonat de menținere a subdezvoltării. Ipoteza devine credibilă numai atunci când blocajul este repetat, beneficiarii sunt stabili, alternativele fezabile sunt eliminate sistematic, iar instituțiile de control nu corectează rezultatul. Distincția dintre incapacitate, interes și coordonare deliberată trebuie păstrată: ele pot produce efecte asemănătoare, dar presupun diagnostice și remedii diferite.

Reprezentarea și selecția liderilor

Partidele tradiționale păstrează organizații, dar legătura lor cu profesiile și comunitățile s-a subțiat; cele noi pot rămâne urbane și dependente de lider. Simpatizantul digital, mesajul testat și personalitatea recrutată pentru notorietate înlocuiesc uneori participarea, doctrina și formarea. O campanie performantă nu asigură echipe de guvernare. Subvenția publică reduce dependența de donatori, dar poate finanța inerția conducerii și separarea de membri atunci când publicitatea substituie organizarea locală.

Listele închise și accesul controlat la candidaturi favorizează loialitatea. Reformismul poate înlocui clientela cu prestigiul profesional fără a verifica aptitudinea de conducere. Ministrul trebuie să negocieze conflicte, să stabilească priorități și să asume efecte sociale. Rotația excesivă pierde competențe, relansează aceleași proiecte sub alte nume și descurajează carierele publice. Instabilitatea este atât cauză, cât și efect al selecției slabe.

Administrație și condiționalitate

Insulele de profesionalism nu alcătuiesc singure un stat coerent. Capacitatea este inegal distribuită între instituții și teritorii. Reorganizarea devine schimbare de organigramă dacă atribuțiile, datele și răspunderea nu sunt evaluate. Adoptarea unei legi sau cheltuirea bugetului nu măsoară serviciul primit de cetățean.

OECD recomandă României să întărească planificarea strategică și supravegherea la centrul guvernului, să reducă fragmentarea instituțională și să îmbunătățească implementarea și monitorizarea reformelor. Vulnerabilitatea nu constă numai în lipsa expertizei, ci în incapacitatea de a o transforma într-o decizie comună și într-un rezultat măsurabil.¹⁰⁷

În 2024, numai 25,3% dintre persoanele de 16–74 de ani din România declarau că au folosit în ultimele 12 luni un site sau o aplicație a unei autorități publice, față de 70% la nivelul Uniunii Europene. Diferența nu măsoară numai digitalizarea tehnică. Ea reflectă utilitatea serviciilor, accesibilitatea, competențele digitale, încrederea și capacitatea instituțiilor de a conecta bazele de date într-un parcurs simplu pentru cetățean.¹⁰⁸

Finanțarea și expertiza europeană au accelerat reforme, dar dependența devine structurală când proiectele există numai în limbajul finanțatorului, implementarea este subcontractată permanent și continuitatea dispare la finalul programului. Jalonul PNRR disciplinează; bifarea lui nu demonstrează transformarea instituției. Reforma este sustenabilă când personalul o aplică, datele confirmă efectul și bugetul național poate menține rezultatul. Statul trebuie să evalueze și să negocieze recomandarea externă, asumând atât beneficiul, cât și costul alegerii.

Reforma pensiilor magistraților ilustrează diferența dintre condiționalitate contractuală și ingerință. Mecanismul european verifică jaloane și ținte asumate de stat înaintea plății. Solicitarea îndeplinirii lor nu constituie, prin ea însăși, intervenție nelegitimă. Problema apare când limbajul tehnic restrânge opțiunile mai mult decât rezultă din angajament sau face o singură soluție să pară inevitabilă. Trebuie publicate baza juridică, rezultatul obligatoriu, mijloacele la alegerea României și costul neconformării. Criteriile de echitate, contributivitate și sustenabilitate nu înlocuiesc responsabilitatea Guvernului și Parlamentului pentru soluția concretă.^{109,110}

Polarizare, încredere și reprezentare teritorială

Polarizarea transformă adversarul din susținător al unei politici greșite în actor ilegal, iar compromisul în trădare. Anularea alegerilor din 2024 a separat

¹⁰⁷OECD, OECD Economic Surveys: Romania 2026, recomandările privind capacitatea guvernamentală, implementarea reformelor și consolidarea serviciilor publice la nivel regional.

¹⁰⁸Eurostat, «70% of EU citizens used online public services in 2024», 26 februarie 2025, dataset isoc_ciegi_ac. România înregistra 25,3%, cea mai redusă pondere din UE, față de media europeană de 70%.

¹⁰⁹Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență, în special art. 20, 22 și 24, EUR-Lex, <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>.

¹¹⁰Comisia Europeană, Commission Decision C(2025) 3490 final, 28 mai 2025, privind evaluarea jaloanelor României, https://commission.europa.eu/document/download/caf445cf-d2c4-49c8-91db-a887c10bf09f_en; Comisia Europeană, 2026 Rule of Law Report – Country Chapter on Romania, 17 iulie 2026, https://commission.europa.eu/document/download/3aab2482-4772-4579-bdf0-03f5a93a5a95_en.

interpretarea apărării democrației de aceea a suspendării alegerii populare. Standardul Comisiei de la Veneția — circumstanțe excepționale, fapte clar stabilite, procedură și motivare — arată de ce explicația publică trebuie să depășească apartenența de tabără.¹¹¹

Spațiile informaționale paralele distribuie adesea fapte diferite, nu doar opinii. Publicitatea, dependența de platforme și veniturile reduse din abonamente favorizează reacția categorică. Corectarea este percepută ca atac identitar. Remediul include acces la date, metodologii și finanțări transparente, replică și delimitarea interpretării. Combaterea dezinformării nu trebuie să producă monopolul unei rețele asupra adevărului acceptabil.

Încrederea poate fi ridicată în familie, comunitate sau UE și scăzută în instituțiile naționale. Eurobarometrul din toamna 2025 indica satisfacție față de viață pentru 61% dintre români, față de 86% media UE, iar costul vieții era preocuparea internă principală. Nemulțumirea și atașamentul european pot alimenta deopotrivă reformismul și reacția suveranistă.¹¹²

Marile orașe concentrează presa, universitățile și expertiza; ruralul și orașele mici ajung în dezbateri prin primari, partide și proteste punctuale. Vocile accesibile nu reprezintă întreaga societate. Diaspora aduce experiență instituțională, resurse și participare electorală, dar plecarea reduce baza de recrutare internă. Revenirea competențelor cere instituții credibile și trasee profesionale transparente.

Un reper al mobilității durabile este evoluția schimbărilor oficiale de domiciliu. Potrivit datelor INS reproduse de Profit.ro, numărul persoanelor care și-au stabilit domiciliul în străinătate a crescut de la 48.438 în 2022 la 54.966 în 2025. În aceeași prezentare, stabilirile de domiciliu în România au scăzut de la 54.839 la 19.637, rezultând pentru 2025 un sold negativ de 35.329 de persoane. Indicatorii privesc înregistrări administrative și nu trebuie confundați cu totalitatea deplasărilor migratorii ori cu momentul plecării efective. Schimbarea domiciliului poate oficializa o ședere în străinătate începută cu ani în urmă.¹¹³

Pentru analiza puterii, problema este capacitatea statului de a păstra și de a recupera oamenii de care depind economia, administrația și serviciile publice.

¹¹¹Comisia de la Veneția, Urgent Report on the Cancellation of Election Results by Constitutional Courts, CDL-AD(2025)003, adoptat la 14–15 martie 2025. Raportul a fost solicitat în contextul anulării scrutinului prezidențial românesc și formulează standarde generale, nu o rejudecare a probelor din cazul național.

¹¹²Comisia Europeană, Eurobarometrul Standard 104 – Raport național România, date culese între 9 octombrie și 3 noiembrie 2025; Reprezentanța Comisiei Europene în România, «Românii își exprimă încrederea în Uniunea Europeană», 17 decembrie 2025.

¹¹³ Profit.ro, „RECORD Cei mai mulți români de la Revoluție înapoi care au plecat din țară definitiv. De ce nu se mai întorc? Nu mai e vorba doar de bani”, <https://profit.ro/stiri/social/record-cei-mai-multi-romani-de-la-revolutie-incoace-care-au-plecat-din-tara-definitiv-de-ce-nu-se-mai-intorc-nu-mai-e-vorba-doar-de-bani-grafic-22647402> (consultat la 7 septembrie 2026).

Stabilirea durabilă în străinătate poate reflecta oportunități profesionale, reunificare familială și integrarea în societatea de destinație; cifrele singure nu demonstrează o ruptură de încredere. Ele impun însă examinarea condițiilor care fac revenirea credibilă: predictibilitate, servicii funcționale, acces profesional echitabil și perspective pentru copii. Vulnerabilitatea apare atunci când plecarea competențelor slăbește instituțiile, iar instituțiile slăbite reduc, la rândul lor, atractivitatea revenirii.

Constrângeri economice și securitate cotidiană

Proгноzele trebuie citite cu data elaborării și metodologia lor. Estimările OECD de mai jos și cele ale Comisiei Europene menționate anterior aparțin unor evaluări distincte; diferențele nu trebuie nivelate prin alegerea unei singure cifre.

OECD estima pentru 2026 o creștere economică de numai 1%, o inflație medie de 6,6% și necesitatea continuării consolidării fiscale; deficitul bugetar ajunsese la 9,3% din PIB în 2024, iar datoria publică crescuse cu aproximativ 20 de puncte procentuale față de perioada prepandemică. Aceste constrângeri reduc spațiul compromisului: orice corecție distribuie pierderi, iar partidele sunt tentate să amâne costul sau să îl atribuie adversarului.¹¹⁴

Criza energetică amplifică dependențele dintre stat, companii și partenerii externi. Guvernul trebuie să protejeze consumatorul vulnerabil, să mențină investițiile și să evite dezechilibrul bugetar. O plafonare poate fi necesară temporar, dar devine riscantă dacă prețul real, beneficiarii și datoriile acumulate sunt ascunse. Vulnerabilitatea apare când soluția de urgență înlocuiește politica energetică pe termen lung.

Recomandările europene pentru 2025–2026 indicau dificultăți structurale profunde: 41,7% dintre elevii români se aflau sub nivelul de bază la citire și 44% la științe, iar 27,9% dintre adulți și copii erau expuși riscului de sărăcie sau excluziune socială, peste media UE. Slăbiciunea educației și excluziunea socială nu sunt numai probleme sociale; ele reduc baza de competență a statului, mobilitatea și capacitatea cetățeanului de a evalua decizia publică.¹¹⁵

Un manifest public intitulat „Pentru cine guvernați?” exprimă ruptura dintre securitatea proiectată de stat și precaritatea cotidiană. Investiția în apărare, conformare și indicatori macroeconomici trebuie să se traducă în protecție

¹¹⁴OECD, OECD Economic Surveys: Romania 2026, secțiunea macroeconomică și comunicatul din 16 martie 2026. Prognoza indica o creștere de 1% și inflație de 6,6% în 2026; deficitul bugetar fusese de 9,3% din PIB în 2024.

¹¹⁵Comisia Europeană, Recommendation for a Council Recommendation on the economic, social, employment, structural and budgetary policies of Romania, COM(2025) 223, 4 iunie 2025. Documentul indică ponderile elevilor sub nivelul de bază și riscul de sărăcie sau excluziune socială.

inteligibilă pentru cetățean. Polemica nu ține loc de măsurare, dar întrebarea despre beneficiarul guvernării este centrală pentru legitimitate.¹¹⁶

Postarea „Militarii versus magistrații” exprimă nemulțumirea față de ierarhia recompenselor publice. Comparațiile salariale și generalizările neverificate nu pot fundamenta singure o politică, însă semnalează sentimentul că riscul, disponibilitatea permanentă, restrângerea drepturilor și obligația sacrificiului sunt insuficient recunoscute.¹¹⁷

Răspunsul propus este convergența ascendentă: ameliorarea treptată a statutului și remunerației militarilor, după risc, responsabilitate, comandă, disponibilitate și restricții legale. Nu presupune egalizarea mecanică a profesiilor ori diminuarea statutului magistraților. Independența justiției și capacitatea de apărare sunt bunuri publice complementare, care cer criterii explicite și sustenabile.

Interes național și Proiect de țară

Securitatea, creșterea, suveranitatea deciziei, coeziunea și poziția externă pot intra în tensiune. Prețul energetic mic astăzi poate crește dependența de mâine; corecția fiscală rapidă poate afecta coeziunea. Interesul național cere o procedură de ierarhizare, prin date, Parlament, consultare, buget și asumare. Nici serviciul, nici partidul, nici expertul nu îl poate defini exclusiv.

Strategiile sectoriale nu alcătuiesc automat un Proiect de țară. Acesta trebuie să lege identitatea și obiectivele naționale de demografie, educație, economie, tehnologie, energie, infrastructură, apărare și politică externă, într-o ordine capabilă să supraviețuiască alternanței.

Analiza „România în context geopolitic global”, publicată inițial în 2021 și inclusă în Reechilibrarea lumii, identifica deja absența unui proiect mobilizator dincolo de aderările euroatlantice. Diagnosticul despre securitate delegată, vulnerabilitate demografică și lipsa narativului strategic precedă criza din 2026. „Strategia de dezvoltare a României până în 2050”, din același volum, propune trecerea de la „convergență pasivă” la „proiecție strategică regională”, sub conceptul „Renașterea Carpaților”.^{118,119}

¹¹⁶Cătălin Balog, «Pentru cine guvernați? – Manifestul unui om obișnuit într-o lume în care statele se apără, iar oamenii se pierd», Financial Intelligence, 27 august 2026, <https://financialintelligence.ro/pentru-cine-guvernați-manifestul-unui-om-obisnuit-intr-o-lume-in-care-statele-se-apara-iar-oamenii-se-pierd-col-rz-dr-catalin-balog/>.

¹¹⁷Ștefan Popa, comandor în rezervă, „Militarii versus magistrații”, postare online. Data și adresa publicării nu sunt precizate; comparațiile invocate necesită verificare independentă.

¹¹⁸Corneliu Pivariu, «Lumea și pandemia COVID-19. România în context geopolitic global», 2021, republicat în Reechilibrarea lumii. Dinamica puterii în era multipolară. Analize 2020–2026, perspective 2050, Capitolul I; vezi și, în același volum, «România și absența unui narativ strategic», Capitolul VI.

¹¹⁹Corneliu Pivariu, «Strategia de dezvoltare a României până în 2050» și «România între vulnerabilitate și reechilibrare. Anatomia unei „asasinări” multisectoriale», în Reechilibrarea lumii. Dinamica puterii în era

Obiectivele pentru 2035–2050 includ refacerea bazei demografice și educaționale, conectarea regiunilor cu Marea Neagră și Europa Centrală, securitatea energetică și alimentară, capital și industrie naționale, tehnologie și administrație capabile, apărare proprie în NATO și rol activ față de Republica Moldova și vecinătatea estică. Proiectul trebuie să organizeze resursele și alianțele într-o capacitate proprie, fără planificare rigidă sau document festiv.

Dezbateră trebuie să includă Parlamentul, Academia, universitățile, administrația, economia, sindicatele, societatea civilă, diaspora și comunitățile. Consensul privește obiectivele fundamentale și indicatorii, lăsând deschisă competiția asupra mijloacelor. Fără această direcție, selecția elitelor, infrastructura și compromisurile sunt judecate izolat, după urgență, calendarul finanțatorului sau presiunea grupului bine organizat. Absorbția și PIB-ul pot crește concomitent cu pierderea populației, industriei ori autonomiei tehnologice.

În austeritate și criză energetică, direcția de termen lung ajută explicarea sacrificiilor. Problema este integrarea resurselor într-o voință strategică durabilă: cine suntem, ce vrem să devenim și ce suntem pregătiți să investim? Răspunsul trebuie să poată fi evaluat de cetățeni.

Vulnerabilitățile se întrețin reciproc: partide slabe selectează precar, administrația politizată pierde capacitate, dependența și opacitatea reduc încrederea, iar polarizarea blochează reforma. Concentrarea autoritară poate impune temporar coerență, cu prețul dispariției controlului. Corecția democratică cere continuitate profesională și pluralism, transformând competențele dispersate într-o capacitate colectivă.

OECD arată totuși că România dispune de oportunități reale de corecție: finanțarea europeană, integrarea economică, infrastructura digitală și programele de formare, inclusiv obiectivul PNRR de instruire a 32.500 de funcționari în competențe digitale și a 2.500 de funcționari superiori în conducere și managementul talentelor. Vulnerabilitatea nu este destin; ea devine cronică numai dacă resursa este absorbită fără schimbarea instituției.¹²⁰

VII. Reconstrucția capacității democratice

Reziliența este capacitatea de a traversa criza păstrând regulile comune și controlul puterii. România are un cadru juridic dens; miza este aplicarea repetabilă, cu răspundere și corecție. Schimbarea guvernului, presiunea

multipolară. Analize 2020–2026, perspective 2050, Capitolul VI. Strategia propune trecerea de la convergență pasivă la proiecție strategică regională, sub conceptul «Renașterea Carpaților».

¹²⁰OECD, Digital Government Outlook 2026: Romania. Programul aferent PNRR urmărește formarea a 32.500 de funcționari în administrarea bazelor de date, sisteme, analiză și programare și o componentă pentru 2.500 de funcționari superiori în conducere și managementul talentelor.

economică și conflictul informațional trebuie gestionate fără excluderea arbitrară a unei tabere.

OECD tratează integritatea publică drept un sistem care combină angajamentul politic, responsabilități clare, gestionarea riscurilor, aplicarea sancțiunilor, controlul independent și participarea societății. Niciun element nu este suficient separat: transparența fără sancțiune produce cinism, sancțiunea fără procedură produce teamă, iar participarea fără informație favorizează actorul deja organizat.¹²¹

Reguli stabile și influență vizibilă

Numirile, incompatibilitățile, finanțarea, accesul la date și răspunderea trebuie judecate după aceleași reguli pentru aliat și adversar. Independența parchetelor, serviciilor, regulatorilor și curților cere protecție față de intervenție, împreună cu competențe clare, motivare și audit. Mandatele eşalonate, audierile reale, criteriile publice și motivarea votului pot limita atât monopolul majorității, cât și închiderea unei corporații profesionale asupra propriei reproduceri.

Amprenta decizională leagă contactul de rezultat: inițiator, versiuni, întâlniri, studii, contribuții, amendamente și motivul acceptării sau respingerii. Registrul de lobby devine util când permite această reconstrucție, nu doar înregistrarea unei întâlniri.

OECD recomandă declararea actorilor și clienților, a domeniului urmărit, a legăturilor anterioare cu funcția publică, a finanțării publice și politice, precum și participarea părților interesate în toate etapele ciclului politicii publice. Cadrul trebuie să acopere companii, consultanți, organizații profesionale, sindicate, think tank-uri și ONG-uri după natura activității de influență, nu după eticheta juridică.¹²²

Datele trebuie să fie căutabile și conectate prin identificatori comuni pentru persoană, beneficiar real, contract și act. Mii de fișiere neuniforme pot produce opacitate practică. Regulele pentru trecerea dintre sectorul public și privat trebuie proporționate cu riscul: declararea negocierilor privind viitorul post, perioade de incompatibilitate adecvate și interdicția folosirii informației nepublice, fără blocarea recrutării specialiștilor.

Partide și administrație capabile să învețe

Selecția candidaturilor și funcțiilor cere criterii previzibile, competiție și evaluare. Finanțarea publică ar trebui să susțină formarea membrilor,

¹²¹OECD, OECD Public Integrity Handbook, 2020, <https://doi.org/10.1787/ac8ed8e8-en>. Cadrul reunește angajamentul, responsabilitățile, strategia, standardele, gestionarea riscurilor, aplicarea, controlul și participarea.

¹²²OECD, OECD Public Integrity Handbook, cap. 13, «Participation», 2020. Recomandările privesc transparența lobby-ului, conflictele de interese, declarațiile, finanțarea partidelor și accesul echitabil la elaborarea politicilor.

cercetarea politicilor și organizațiile locale, cu furnizori transparenți. Capacitatea de a schimba liderul fără destrămare și de a recunoaște un eșec este mai relevantă decât eficiența comunicării. Înaintea guvernării sunt necesare echipe, obiective, cunoașterea instituțiilor și indicatori pentru primele luni. Competența politică, administrativă și profesională trebuie reunite.

Administrația trebuie să păstreze datele și lecțiile între mandate și să ofere alternative noului guvern. Concursurile, salarizarea și evaluarea trebuie raportate la complexitate și rezultate. Limitarea interimatelor și evaluarea reorganizărilor protejează continuitatea. Protecția față de presiunea politică nu poate deveni imunitate pentru incompetență.

Aplicarea recomandărilor OECD prezentate anterior cere legarea planificării de bugetarea bazată pe performanță, monitorizarea rezultatelor și dezvoltarea personalului prin digitalizare și formare. Reziliența se măsoară prin continuitatea serviciului și capacitatea de corecție, nu prin numărul restructurărilor anunțate.¹²³

Un centru strategic al guvernului poate corela proiectele cu bugetul, riscurile și Proiectul de țară, fără a prelua atribuțiile ministerelor. Un tablou anual al obiectivelor, responsabililor, costurilor și rezultatelor ar permite Parlamentului și cetățenilor să urmărească progresul și abaterile.

Participare cu efect și alegeri verificabile

Analiza OECD asupra guvernării deschise recomandă României consultarea cetățenilor mai devreme în ciclul politicii publice, preconsultări pentru proiectele cu impact mare, răspunsuri motivate la propuneri și transformarea platformei E-Consultare într-un portal unic și interactiv. Aceasta ar reduce avantajul actorilor care participă informal înainte ca proiectul să devină public.¹²⁴

Consultarea trebuie să includă comunități, întreprinderi mici, sindicate, profesii și diaspora, prin grupuri reprezentative de cetățeni, formate hibride și evaluări după implementare. Organizația cu expertiză nu vorbește automat pentru întreaga societate. Autoritatea poate respinge o propunere, dar trebuie să explice alegerea; altfel participarea confirmă impresia unei decizii luate anterior. Statul trebuie să detecteze finanțarea ascunsă, conturile false, manipularea coordonată și intervenția externă. Regulile privind probele digitale, competența, accesul părților și termenele trebuie stabilite înaintea votului. Standardul

¹²³OECD, OECD Economic Surveys: Romania 2026, 16 martie 2026, recomandările privind planificarea strategică, fragmentarea instituțională, bugetarea bazată pe performanță, digitalizarea și capacitatea administrației.

¹²⁴OECD, Open Government Review of Romania, 2023, <https://doi.org/10.1787/ff20b2d4-en>, recomandările privind participarea timpurie, preconsultarea, răspunsul la contribuții și dezvoltarea platformei E-Consultare.

Comisiei de la Veneția rezervă anularea unor împrejurări excepționale, demonstrate, cu efect grav asupra rezultatului și garanții procedurale.¹²⁵

Avertismentul unui serviciu nu substituie proba evaluată de autoritatea competentă. Protecția sursei și metodei trebuie conciliată cu prezentarea verificabilă a faptelor esențiale. Normele europene de transparență a publicității politice, aplicabile din octombrie 2025, cer identificarea mesajului și a plătitorului și limitează direcționarea netransparentă a mesajelor. Ele trebuie aplicate furnizorilor, intermediarilor și influențatorilor plătiți, respectând opinia spontană.¹²⁶

Informație plurală și competență strategică

Intervenția publică trebuie să vizeze conduita demonstrabilă — operațiuni coordonate, falsuri, identități simulate — și să respecte contestarea interpretărilor. Scutul European pentru Democrație, prezentat în noiembrie 2025, reunește integritatea informațională, instituții și alegeri libere împreună cu media independentă, respectiv reziliență socială și participare. Cooperarea europeană cere control democratic asupra instrumentelor naționale.¹²⁷

Verificatorii de fapte trebuie să publice metoda, finanțarea, conflictele și corecțiile; platformele să ofere cercetătorilor date despre amplificare și publicitate, protejând viața privată. Presa independentă și locală are nevoie de venituri sustenabile și de publicitate publică transparentă. Protecția împotriva proceselor abuzive împiedică folosirea costului judiciar pentru intimidare, păstrând răspunderea pentru eroare. Alfabetizarea media completează aceste garanții.¹²⁸

Educația civică trebuie să ofere metode pentru verificarea sursei, înțelegerea competențelor și dezacordul democratic. Elitele au nevoie de cultură economică, tehnologică și geopolitică pentru a integra expertize și a explica alegerea. Universitățile și institutele pot furniza scenarii concurente, cu finanțare și metodologie transparente. Statul trebuie să solicite evaluarea alternativelor, nu confirmarea soluției preferate.

Proiectul de țară devine operațional prin puține obiective pentru 2035–2050, bugete, indicatori, scenarii de risc și revizuire periodică. Parlamentul ar trebui să

¹²⁵Comisia de la Veneția, Urgent Report on the Cancellation of Election Results by Constitutional Courts, CDL-AD(2025)003, 14–15 martie 2025.

¹²⁶Regulamentul (UE) 2024/900 privind transparența și vizarea unui public-țintă în publicitatea politică; Comisia Europeană, «New EU rules on political advertising come into effect», 10 octombrie 2025.

¹²⁷Comisia Europeană, European Democracy Shield, 12 noiembrie 2025, și documentele de implementare publicate în 2026. Cele trei direcții sunt integritatea informațională, instituțiile/alegerile/media și reziliența socială/participarea.

¹²⁸Comisia Europeană, «EU actions to protect democracy», actualizat în 2026: măsurile privind jurnalismul independent, educația media și cadrul anti-SLAPP, cu termen de transpunere în legislațiile naționale la 7 mai 2026.

dezbată anual progresul, iar Guvernul să justifice abaterile. Mijloacele rămân concurente; infrastructura, cercetarea, formarea, înzestrarea și relația cu Republica Moldova cer continuitate de decenii. Viziunea proiecției strategice din Reechilibrarea lumii este un cadru supus testului costului și acceptării sociale.

Limitele comune fac posibil conflictul democratic: puterea respectă regulile votului, opoziția acceptă rezultatele stabilite legal, instituțiile de forță nu aleg soluția politică, presa își arată finanțatorii, societatea civilă își delimitează mandatul, iar partenerii respectă decizia internă. GRECO consemna în ianuarie 2026 progrese privind lobby-ul, cu recomandări restante pentru conflicte de interese, avantaje parlamentarilor, transparență și proceduri de urgență. Implementarea verificabilă este decisivă. Echilibrul rezultă din control reciproc și capacitatea de a corecta eroarea fără prăbușirea instituției.¹²⁹

Concluzii

Puterea în România este exercitată printr-o combinație de mandat constituțional, organizare, resurse economice, informație, expertiză și legitimitate. Actorul care semnează decizia nu controlează întotdeauna toate etapele formării ei. Actorul influent nu este întotdeauna vizibil și nu urmărește obligatoriu un scop ilegal. Analiza devine convingătoare când identifică relația, resursa, efectul și răspunderea, în loc să deducă un comandament din simpla apropiere.

Configurația policentrică poate susține pluralismul sau poate dispersa răspunderea. În primul caz, instituțiile compară contribuțiile, explică opțiunea și corectează rezultatul. În al doilea, fiecare centru controlează o etapă și poate bloca ansamblul fără a răspunde pentru funcționarea sa. Ipoteza iliberalismului fragmentat exprimă acest risc; ipoteza înapoierii controlate cere în plus dovezi privind beneficiarii stabili și eliminarea repetată a alternativelor.

Partidele rămân indispensabile reprezentării, dar resursa lor dominantă poate deveni limită. Organizația teritorială poate aluneca în patronaj, expertiza în pretenția monopolului deciziei, protestul în dependență de lider, iar reprezentarea comunitară în negociere opacă. Nicio tabără nu deține prin definiție competența, integritatea sau interesul național. Guvernarea trebuie evaluată prin rezultate și constrângeri concrete, cu aceeași exigență față de fiecare actor.

Legitimitatea cere mai mult decât legalitate și comunicare. Cetățeanul trebuie să poată înțelege de ce suportă un cost, cine beneficiază și ce alternativă a fost examinată. Anularea unui scrutin, o condiționalitate financiară sau o măsură de austeritate sporesc obligația motivării. Aplicarea selectivă a standardelor și

¹²⁹GRECO, Addendum to the Second Compliance Report on Romania, Fourth Evaluation Round, GrecoRC4(2025)4, publicat la 22 ianuarie 2026, par. 38–43.

explicația exclusiv tehnică transformă apărarea instituției în apărarea percepută a unei configurații de putere.

Apartenența europeană și euroatlantică reprezintă o resursă strategică majoră, a cărei valoare depinde de capacitatea României de a negocia și implementa. Suveranitatea efectivă se construiește prin competențe, infrastructură, economie și continuitate, împreună cu alianțele. Transferarea răspunderii spre exterior și respingerea nediferențiată a cooperării evită aceeași obligație: formularea unei poziții proprii susținute de resurse.

Proiectul de țară poate lega această poziție de un orizont democratic pentru 2035–2050. El trebuie să ofere priorități verificabile pentru populație, educație, energie, industrie, tehnologie, infrastructură și apărare, fără să închidă competiția asupra mijloacelor. Un obiectiv devine public atunci când este legat de buget, responsabil, termen și evaluare. Altfel, strategia rămâne o declarație pe care urgența o poate înlocui.

Miza studiului este transformarea influenței într-o relație vizibilă și contestabilă. Amprenta decizională, administrația profesională, pluralitatea expertizei, partidele capabile să învețe, protecția presei și regulile electorale verificabile pot reface legătura dintre autoritate și răspundere. România dispune de resurse și competențe; problema este organizarea lor într-o capacitate colectivă care rezistă schimbării liderilor. Puterea devine democratică atunci când cetățeanul poate urmări drumul de la interesul exprimat la alegerea finală și poate cere corectarea rezultatului.

Anexă. Profiluri comparative succinte ale formațiunilor politice

Grila privește situația de la 6 octombrie 2026: autoritate formală și informală, resurse, recrutare, conexiuni externe, disciplină și vulnerabilități. Ea nu stabilește un clasament moral. Componenta grupurilor parlamentare se poate modifica; profilurile descriu mecanisme organizaționale, fără a atribui fiecărui membru comportamentul întregii formațiuni.¹³⁰

Participarea directă cumulată la guvernare după 1989

Duratele sunt calculate până la 7 octombrie 2026, rotunjite la luni; includ interimalele în care formațiunea și-a păstrat reprezentanții în Executiv.¹³¹

Formațiune	Durată cumulată	Precizare
PSD	Circa 19 ani și 7 luni	Include continuitatea FDSN–PDSR–PSD, începând cu guvernarea Văcăroiu din 1992.
AUR	0 ani	Formațiune înregistrată în 2019; fără participare directă la guvernare.
USR	Circa 2 ani	Decembrie 2020–septembrie 2021 și iunie 2025–prezent.
PNL	Circa 17 ani și 10 luni	Include participarea din 1991–1992; guvernările distincte ale PD/PDL anterior fuziunii nu sunt cumulate automat.
UDMR	Circa 15 ani și 5 luni	Șase intervale de participare directă; susținerea parlamentară este contabilizată separat.
S.O.S. România	0 ani	Înregistrată în 2021; fără participare directă la guvernare.
POT	0 ani	Înregistrat în 2023; fără participare directă la guvernare.

¹³⁰ Camera Deputaților, Structura Parlamentului României 2024–prezent, situația grupurilor parlamentare consultată la 27 august 2026, <https://www.cdep.ro/ords/pls/parlam/structura.gp>; Senatul României, Grupuri parlamentare, <https://www.senat.ro/EnumGrupuri.aspx>.

¹³¹ Durate reconstituite pe baza actelor de numire și de încetare a mandatelor din Monitorul Oficial, disponibile în Portalul Legislativ (<https://legislatie.just.ro>), a cronologiei UDMR publicate de AGERPRES la 28 ianuarie 2020 și a Registrului partidelor politice al Tribunalului București (<https://tribunalulbucuresti.ro/index.php/partide-si-aliante-politice/partide-politice>). Perioada FSN 1989–1992 nu este atribuită exclusiv PSD; sprijinul parlamentar acordat de UDMR Guvernului Năstase în 2000–2004 nu este inclus în participarea directă.

Durata participării la guvernare indică experiența executivă și timpul de asumare a deciziilor, fără să constituie, singură, o măsură a performanței. Susținerea parlamentară din afara Guvernului este distinctă de participarea directă în Executiv. Comparația trebuie să țină seama de vechimea formațiunilor, portofoliile deținute și influența efectivă asupra deciziilor. Absența participării unei formațiuni la guvernare nu exclude experiența administrativă individuală a membrilor săi.

PSD

Congresul, Consiliul Politic Național, Biroul Permanent Național și conducerea executivă distribuie formal decizia. Organizațiile județene, aleșii locali și parlamentarii pot condiționa centrul. Infrastructura teritorială, experiența administrativă și accesul la expertiza publică oferă capacități de negociere parlamentară și mediatică.¹³²

Recrutarea din administrație, organizații profesionale, sindicate și structurile proprii susține continuitatea, cu riscul dependenței de funcția publică. Familia social-democrată europeană oferă legitimare și expertiză, fără a diminua rolul organizațiilor interne. Listele și resursele sunt negociate între centru și teritoriu; disciplina coexistă cu flexibilitatea alianțelor. Promisiunea protecției sociale și stabilității este vulnerabilă la patronaj, merit selectiv și contradicția dintre critica austerității și răspunderea guvernării.

AUR

George Simion, reconfirmat pentru 2026–2030, concentrează vizibilitatea și mobilizarea, alături de organismele statutare. Partidul combină Parlamentul, platformele, terenul, diaspora și rețele național-conservatoare, religioase și civice. Recrutarea unor profiluri economice, academice și de politică externă trebuie convertită în echipe administrative stabile.¹³³

Relațiile cu conservatorii și suveraniștii occidentali oferă acces, iar AUR a făcut pași importanți în stabilirea unor legături cu partide similare din SUA, Polonia, Italia, Germania și Franța. Convergența ideologică nu dovedește însă coordonarea externă. Centralizarea produce reacție rapidă, dar limitează autonomia organizației. Suveranitatea, familia, patria, credința și libertatea legitimează mesajul. Polarizarea, promisiunile insuficient fundamentate și heterogenitatea

¹³²Partidul Social Democrat, Statutul PSD și structurile naționale de conducere, <https://www.psd.ro/structura-si-organizatii/statut/> și <https://www.psd.ro/structura-si-organizatii/>.

¹³³Alianța pentru Unirea Românilor, Statut și echipa națională, <https://partidulaur.ro/statut/> și <https://partidulaur.ro/echipa/>; AUR, «George Simion a fost reales președinte AUR», 30 noiembrie 2025, <https://partidulaur.ro/george-simion-a-fost-reales-presedinte-aur-suntem-ultima-speranta-a-romanilor/>.

sunt vulnerabilități. Poziția președintelui restrânge accesul la coaliție; o nouă ratare a guvernării după următorul scrutin ar putea favoriza divizarea, ca scenariu organizațional, nu ca predicție certă.

Rezultatul obținut de Alternativa pentru Germania (AfD) la alegerile din Saxonia-Anhalt din 6 septembrie 2026 ilustrează capacitatea unor partide contestatoare de a-și extinde sprijinul electoral. Comparația cu AUR rămâne limitată de diferențele sociale, instituționale și electorale dintre cele două țări. Consolidarea organizației, credibilitatea programului, recrutarea specialiștilor și capacitatea de a construi majorități vor conta pentru o eventuală ascensiune a AUR către o poziție dominantă în politica românească.

Un actor politic nu trebuie evaluat după eticheta atribuită de adversari și nici după apartenența sa la tabăra dominantă, ci după program, acțiuni, respectarea legii, raportarea la suveranitatea statului și rezultatele guvernării. Aceleași fapte trebuie să conducă la aceleași concluzii, indiferent cine le săvârșește.

USR

Dominic Fritz conduce partidul din iunie 2025; Biroul Național are 25 de membri. Procedurile și votul intern coexistă cu influența liderilor urbani, foștilor președinți și comunităților profesionale. Electoratul urban, mobilizarea digitală, conexiunile civice și recrutarea din profesii, universități, companii și administrație oferă expertiză sectorială, pe o infrastructură teritorială mai restrânsă.¹³⁴

Afilierea liberală europeană amplifică accesul și cere transparență, pentru ca validarea externă să nu substituie mandatul. Conflictele și plecările au afectat continuitatea internă. Integritatea, competența și reforma sunt promisiunile centrale; experiența guvernării le-a confirmat insuficient la nivelul capacității politice și administrative de ansamblu. Vulnerabilitățile privesc concentrarea social-geografică, standardele selective, experiența națională limitată și dificultatea coalițiilor durabile, fără a anula expertiza sau realizările individuale.

Selecția miniștrilor USR ridică problema adecvării experienței profesionale la complexitatea portofoliilor încredințate. Cazul Oanei Țoiu, al cărei parcurs anterior era concentrat predominant pe activitate civică, politici sociale și reprezentare parlamentară, justifică examinarea critică a pregătirii pentru conducerea diplomației într-un context de război și reșezare a alianțelor. Promisiunea competenței trebuie verificată prin calitatea deciziilor, coordonarea instituțională și rezultatele obținute în apărarea intereselor României.

¹³⁴Uniunea Salvați România, Statut și organizare, <https://www.usr.ro/statut> și <https://usr.ro/organizare>, consultate la 27 august 2026.

PNL

Ilie Bolojan și organisme naționale împart autoritatea cu liderii județeni, primarii, președinții de consilii județene și parlamentarii. Marca istorică, organizațiile teritoriale, mediul antreprenorial și experiența instituțională oferă resurse. Comisiile de specialitate și administrația recrutează cadre, iar reputația locală poate fi convertită rapid în autoritate națională.¹³⁵

Apartenența la PPE susține accesul, dar disciplina europeană și costul social intern pot intra în tensiune. Centrul negociază guvernarea, teritoriul păstrează veto informal asupra selecției și alianțelor. Liberalismul, investițiile și administrația eficientă sunt afectate de uzură, practici apropiate de PSD și dificultatea unui proiect social convingător. Schimbarea frecventă a liderilor, calitatea conducerii și apropierea de USR pot contribui la scăderea sprijinului; nu reprezintă, fără analiză suplimentară, o explicație cauzală exclusivă a sondajelor.

UDMR¹³⁶

Conducerea națională se sprijină pe organizații locale, aleși și instituții culturale, universitare și profesionale ale comunității maghiare. Electoratul stabil, disciplina și experiența guvernării permit o influență peste ponderea numerică. Recrutarea comunitară asigură continuitate, cu riscul concurenței interne reduse.

Afilierea populară europeană și relațiile cu Budapesta trebuie examinate distinct de cooperarea culturală. Negocierea internă urmată de disciplină publică susține poziția de pivot și obiectivele identitare și administrative. Vulnerabilitățile sunt electoratul delimitat, opacitatea negocierilor și tensiunea dintre integrarea în statul român și influența Budapestei. Ipoteza unei dificultăți de acces parlamentar la participare electorală foarte ridicată și fără sprijin exterior organizației trebuie tratată condiționat, prin distribuția voturilor și regulile electorale aplicabile.

S.O.S. România

Diana Iovanovici-Șoșoacă domină identitatea partidului, alături de structura validată pentru 2026–2030. Platformele, comunicarea directă și protestul

¹³⁵Partidul Național Liberal, Biroul Permanent Național și atribuțiile organismelor de conducere, <https://pnl.ro/biroul-permanent-national/>, consultat la 27 august 2026.

¹³⁶ Uniunea Democrată Maghiară din România (UDMR) este o organizație a cetățenilor aparținând minorității naționale maghiare, cu regim juridic de asociație. Prin Decizia nr. 272/2014, paragrafele 17–18, Curtea Constituțională constată înscrierea acesteia în Registrul național al organizațiilor nonguvernamentale și precizează că asimilarea electorală cu partidele nu o transformă în partid politic. Participarea sa la alegeri este reglementată de Legea nr. 14/2003, republicată, art. 53, și de Legea nr. 208/2015, art. 56 alin. (2) și (7), acesta din urmă prevăzând aplicarea aceluiași regim juridic ca partidelor în perioada electorală. În prezentul studiu, UDMR este analizată ca formațiune politică parlamentară, cu păstrarea acestei distincții juridice.

transformă conflictul în atenție. Recrutarea rapidă și eterogenă favorizează vizibilitatea, cu dificultăți de program și disciplină. Relațiile și convergențele geopolitice trebuie verificate punctual, inclusiv apropierea de narațiuni ruse ori eurasiatice.¹³⁷

Personalizarea limitează autonomia, iar plecările și realinierea indică instituționalizare fragilă. Apărarea suveranității și reprezentarea celor excluși constituie narațiunea centrală. Radicalizarea, dependența de lider și simplificarea geopolitică îngreunează construirea unei alternative administrative.

POT

Anamaria Gavrila, reconfirmată în mai 2026, rămâne figura centrală a unei organizații care urmărește extinderea teritorială. Comunicarea digitală, apelul antisistem la tineri, antreprenori și diaspora și valorile creștine au produs reprezentare parlamentară și acces la resurse.¹³⁸

Promovarea persoanelor din afara politicii tradiționale cere verificare, formare și coeziune. Integrarea europeană este mai puțin consolidată; conexiunile se manifestă prin diaspora și circulația narațiunilor suveraniste. Controlul central poate susține coerența inițială, dar creșterea parlamentară înaintea maturizării interne favorizează conflictele. Programul insuficient consolidat, personalizarea și fragilitatea grupurilor sunt vulnerabilitățile principale ale promisiunii unei generații politice noi.

Realinieri și neafiliați

Grupări precum UPR și PACE-Întâi România arată separarea mandatului de organizația pe lista căreia a fost obținut. Fără resurse teritoriale comparabile cu partidele consolidate, pot deveni decisive pentru cvorum, moțiuni și comisii. Migrația poate reflecta o ruptură politică reală sau poate transforma mandatul în obiect de negociere opacă. Motivele, consecvența votului și beneficiile ulterioare permit evaluarea.

Reacțiile la desemnarea lui Luca Niculescu evidențiază diferențe în strategiile de alianță. PSD condiționează eventuala susținere de programul economic și de componența cabinetului; PNL își rezervă decizia până la evaluarea programului și a echipei; USR exclude un executiv cu miniștri PSD sau controlat de social-

¹³⁷Partidul S.O.S. România, Statut, <https://sosro.ro/statut/>; «Congresul Național al Partidului S.O.S. România a validat noua echipă de conducere pentru mandatul 2026–2030», 12 iulie 2026, <https://sosro.ro/tag/congresul-national-al-partidului-s-o-s-romania-a-validat-noua-echipa-de-conducere-pentru-mandatul-2026-2030/>.

¹³⁸Partidul Oamenilor Tineri, Statut, <https://sieupot.ro/statut-partidul/>; comunicat privind Adunarea Generală Extraordinară din 9 mai 2026 și alegerea conducerii, AGERPRES, 11 mai 2026, <https://agerpres.ro/comunicate/2026/05/11/comunicat-de-presa---partidul-oamenilor-tineri--1555056>.

democrați. UDMR se arată deschisă susținerii, excluzând negocierile cu AUR și S.O.S. România. Aceste două formațiuni anunță că nu vor sprijini cabinetul.¹³⁹ Diferențele sugerează că apropierea PNL–USR nu implică automat o strategie comună de alianțe. Influența PSD și poziția de negociere a UDMR depind de capacitatea de a construi o majoritate. În cazul AUR, excluderea din formulele acceptate de președinte trebuie analizată distinct de propria decizie de a refuza susținerea acestui cabinet.

Comparația arată combinații diferite ale acelorași resurse: infrastructură administrativă, mobilizare, expertiză și negociere comunitară. Nicio organizație nu se reduce la statut sau lider. Avantajul devine vulnerabilitate atunci când relațiile se opacizează, persoana substituie organizația, expertiza substituie reprezentarea ori protestul substituie capacitatea executivă. Grila comună permite o critică echilibrată fără echivalarea artificială a tuturor partidelor.

Brașov, 6 octombrie 2026

¹³⁹ Declarațiile conducerilor partidelor după desemnarea lui Luca Niculescu, 5–6 octombrie 2026, consemnate de Euronews România, 5 octombrie 2026, și de Agenția de presă Rador, „Reacțiile pe scena politică au apărut imediat după desemnarea lui Luca Niculescu pentru funcția de premier”, 6 octombrie 2026. Acestea reprezintă poziții inițiale de negociere; susținerea parlamentară efectivă se va verifica la votul de învestitură.

Bibliografie selectivă

- Castells, Manuel, *Communication Power*, Oxford University Press, Oxford, 2009.
- Dahl, Robert A., *Polyarchy: Participation and Opposition*, Yale University Press, New Haven, 1971.
- Gherghina, Sergiu și Clara Volintiru, „A New Model of Clientelism: Political Parties, Public Resources, and Private Contributors”, *European Political Science Review*, vol. 9, nr. 1, 2017, pp. 115–137.
- Hooghe, Liesbet și Gary Marks, *Multi-Level Governance and European Integration*, Rowman & Littlefield, Lanham, 2001.
- Lukes, Steven, *Power: A Radical View*, ediția a II-a, Palgrave Macmillan, Basingstoke, 2005.
- OECD, *Preventing Policy Capture: Integrity in Public Decision Making*, OECD Public Governance Reviews, OECD Publishing, Paris, 2017.
- OECD, *Open Government Review of Romania*, OECD Public Governance Reviews, OECD Publishing, Paris, 2023.
- Pivariu, Corneliu, *Reechilibrarea lumii. Dinamica puterii în era multipolară. Analize 2020–2026, perspective 2050*, Editura MARIST, 2026.
- Rhodes, R. A. W., *Understanding Governance: Policy Networks, Governance, Reflexivity and Accountability*, Open University Press, Buckingham, 1997.
- Scharpf, Fritz W., *Governing in Europe: Effective and Democratic?*, Oxford University Press, Oxford, 1999.